

คณะจิตวิทยา

อิทธิพลของความเชื่ออำนาจควบคุมตน บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล
และความพึงพอใจในชีวิต ต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรจิตวิทยา

EFFECTS OF LOCUS OF CONTROL, TRAIT ANXIETY, AND
LIFE SATISFACTION ON ASTROLOGY AND PARAPSYCHOLOGY BELIEF.

ณัฐวัฒน์ พิสิฐศุภกานต์

พัฒน์นรี สววิบูลย์

มณฑิรา ไต่ะบุรินทร์

ปฏิญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF LOCUS OF CONTROL, TRAIT ANXIETY, AND
LIFE SATISFACTION ON ASTROLOGY AND PARAPSYCHOLOGY BELIEF.

NATTAWAT PISITSUPAKARN

PATNAREE SAVAWIBOON

MONTIRA TOBURIN

A Senior Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Bachelor of Science Program in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

ณัฐวัฒน์ พิสิษฐศุกานนท์ พัฒนบุรี สววิบูลย์ และมณฑิรา ไต้ะบุรินทร์ : อิทธิพลของความเชื่ออำนาจควบคุมตน บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิต ต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา (EFFECTS OF LOCUS OF CONTROL, TRAIT ANXIETY, AND LIFE SATISFACTION ON ASTROLOGY AND PARAPSYCHOLOGY BELIEF) อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. อภิษฎา ไชยวุฒิกมกรณวานิช, 72 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาอิทธิพลของความเชื่ออำนาจควบคุมตน ความวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิตต่อความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ในหลักสูตรต่างๆ จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ มาตรฐานอำนาจควบคุมตน มาตรฐานความวิตกกังวล มาตรฐานความพึงพอใจในชีวิต และมาตรฐานความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติแบบถดถอยอย่างง่าย พบว่าความเชื่ออำนาจควบคุมตน มีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ความพึงพอใจในชีวิตไม่สามารถทำนายอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ พบว่าความพึงพอใจในชีวิต มีอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยาโดยมี บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 อีกทั้งเพศหญิง มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา มากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และผู้ที่มิภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา มากกว่าผู้ที่มิภูมิลำเนาในภาคอื่นๆของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติความแปรปรวนทางเดียว พบว่ากลุ่มการเรียนสายวิทยาศาสตร์ ไม่มีความแตกต่างในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยากับกลุ่มการเรียนสายสังคมศาสตร์ และกลุ่มการเรียนสายมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งกลุ่มการเรียนสายวิทยาศาสตร์ ไม่มีความแตกต่างในความเชื่ออำนาจควบคุมตนทั้งมิติของความเชื่ออำนาจในตน และความเชื่ออำนาจนอกตน เมื่อเทียบกับกลุ่มการเรียนสายสังคมศาสตร์ และกลุ่มการเรียนสายมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หลักสูตร จิตวิทยา สาขาวิชา จิตวิทยา
ลายมือชื่อนิสิต..... ณัฐวัฒน์ พิสิษฐศุกานนท์ ลายมือชื่อนิสิต..... มณฑิรา ไต้ะบุรินทร์
ลายมือชื่อนิสิต..... พัฒนบุรี สววิบูลย์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อภิษฎา

KEYWORD : PARAPSYCHOLOGY / PARANORMAL BELIEF / SUPERSTITIOUS /
ASTROLOGY BELIEF / LOCUS OF CONTROL / TRAIT ANXIETY / LIFE SATISFACTION

NATTAWAT PISITSUPAKARN, PATNAREE SAVAWIBOON, MONTIRA TOBURIN:
EFFECTS OF LOCUS OF CONTROL, TRAIT ANXIETY, AND LIFE SATISFACTION
ON ASTROLOGY AND PARAPSYCHOLOGY BELIEF. ADVISOR : APITCHAYA
CHAIWUTIKORNWANICH, Ph.D., 72 pp.

The purposes of this study were to examine the influence of locus of control, state-trait anxiety, and life satisfaction toward astrology and parapsychology belief. Participant were three hundreds of Bachelor's degree students, living in Bangkok and upcountry. The instruments used were the locus of control scale, the state-trait anxiety test (STAI Form Y-2) and the satisfaction with life scale.

External locus of control and state-trait anxiety positively affects astrology and parapsychology belief, statistically significant level at .05 and .01 respectively. However, life satisfaction can not negatively predict astrology belief and parapsychology at statistical significance.

Life satisfaction has indirectly affects astrology and parapsychology belief when using state-trait anxiety personality as a mediator at statistical significance level of .01. Females have significantly higher score of astrology and parapsychology belief than males ($p < .001$). People who live in Bangkok have significantly higher score of astrology and parapsychology belief than people who live in upcountry ($p < .01$).

Moreover, there is no significant difference of astrology and parapsychology belief between social science and science students ($p < .05$). There are no significant differences of both internal and external locus of controls between social science students and science students ($p < .05$).

Program	Bachelor of Sciences	Field of Study	Psychology
Student's Signature	<i>Nattawat</i>	Student's Signature	<i>Montira</i>
Student's Signature	<i>Patnaree</i>	Advisor's Signature	<i>Apitchaya</i>

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.

อภิขญา

ไชยวุฒิกิรณวณิช อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ชี้แนะแนวทางตลอดจน
ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ด้วยความเมตตากรุณาและการดูแลเอาใจใส่ตลอดช่วง
ระยะเวลาในการดำเนินงาน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์หยกฟ้า อิศรานนท์ ที่สละเวลาให้คำแนะนำในเรื่อง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านเป็นประธาน และคณะกรรมการในการนำเสนอ
งานวิจัย ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณกณิกนันท์ ศรีวัลลภ ในการช่วยเหลือด้านสถิติ อันเป็นประโยชน์ใน
งานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณ พี่-น้อง คณะจิตวิทยา ในการให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่
ผู้วิจัยตลอดมา

ขอบคุณนิสิต นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามใน
ครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกและกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ผู้ให้
ชีวิต ให้ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย และส่งเสริมการศึกษาด้วยดีตลอดมา ความรู้
ความสำเร็จและคุณค่าของงานวิจัยนี้ ขอมอบให้แก่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน
และทุกคนที่มีส่วนทำให้โครงการวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา.....	5
ความเชื่ออำนาจควบคุมตน.....	10
ความพึงพอใจในชีวิต.....	11
ความวิตกกังวล.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	24
ขอบเขตของการวิจัย.....	24
ตัวแปรในการวิจัย.....	24
สมมติฐานการวิจัย.....	24
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	24
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	26
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
กลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	27
ขั้นตอนการวิจัย.....	34
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 3 ผลการวิจัย.....	35
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	35
ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานทางสถิติของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	36

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน.....	37
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	47
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	52
ตอนที่ 1 อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน.....	52
ตอนที่ 2 อภิปรายผลส่วนการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	56
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	63
รายการอ้างอิง.....	65
ภาคผนวก.....	67
ภาคผนวก ก.....	68
ภาคผนวก ข.....	69
ภาคผนวก ค.....	70
ภาคผนวก ง.....	71

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 325).....	35
2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ของตัวแปร ในด้านต่างๆ (N = 325).....	36
3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเชื่ออำนาจนอกตนด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(N = 325).....	37
4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย ค่าสัมประสิทธิ์ในการ ทำนายที่ปรับแก้ และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตัวแปรความเชื่ออำนาจนอกตน)(N = 325).....	38
5 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ของตัวแปรความเชื่ออำนาจนอกตนที่มีอิทธิพลต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (N = 325).....	38
6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (N = 325).....	39
7 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย ค่าสัมประสิทธิ์ในการ ทำนายที่ปรับแก้ และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตัวแปรบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล)(N = 325).....	40
8 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ของตัวแปรบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลที่มีอิทธิพลต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (N = 325).....	40
9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (N = 325).....	42
10 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย ค่าสัมประสิทธิ์ในการ ทำนายที่ปรับแก้ และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิต)(N = 325).....	42
11 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ของตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตที่มีอิทธิพลต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (N = 325).....	43
12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความพึงพอใจในชีวิต และตัวแปร บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (N = 325)...	44

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย ค่าสัมประสิทธิ์ในการ ทำนายที่ปรับแก้ และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตและตัวแปรบุคลิกภาพ แบบวิตกกังวล)(N = 325).....	45
14 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ของตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตที่มีอิทธิพลต่อ บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล (N = 325).....	45
15 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของบุคคลที่มีภูมิลำเนา ณ กรุงเทพมหานคร และบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด.....	47
16 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเพศ.....	48
17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และประจิตวิทยา ในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์.....	49
18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่ออำนาจในตนในนิสิต นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์.....	50

สารบัญญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 ผลการทดสอบบิทธิพลทางอ้อม ระหว่างความพึงพอใจในชีวิต ต่อความเชื่อ
ทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน.. 46

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาเป็นสิ่งที่หล่อหลอมเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทยมาแต่อดีต ดังหลักฐานที่ปรากฏชัดเจนว่ามีการถ่ายทอดความเชื่อเหล่านี้ทั้งในทางศาสนา จากการพิจารณาความหมายของ เซอร์ เจมส์ เจ เฟรเซอร์ (Sir James G. Frazer) ก็พบว่าศาสนาก็คือการบูชาบวงสรวง หรือสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับอำนาจทั้งหลายที่เหนือกว่ามนุษย์ ซึ่งมนุษย์เชื่อว่าอำนาจเหล่านั้นสามารถควบคุมวิถีทางของธรรมชาติ หรือวิถีชีวิตมนุษย์ ดังนั้นความเชื่อทางศาสนาจึงถือได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาด้วย หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ โบราณคดีและศิลาจารึก ศาสนาพราหมณ์ได้ถูกนำเข้ามาเผยแพร่ทางตอนใต้ของประเทศไทย โดยสมัยก่อนพุทธกาล หลังจากนั้นพุทธศาสนานิกายมหายานเข้ามามีอิทธิพลในตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา ทั้งสองศาสนามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ประชาชนส่วนใหญ่ในสมัยโบราณเป็นพุทธศาสนิกชน แต่พุทธศาสนาโดยดั้งเดิมไม่เน้นเรื่องพิธีกรรมมากเหมือนศาสนาพราหมณ์ พิธีกรรมตามศาสนาพราหมณ์มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างกำลังใจของศาสนิกชนในการดำเนินชีวิตประจำวัน ช่วยให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ เมื่อศาสนาแพร่หลายมากขึ้น ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาก็สืบทอดกันจากรุ่นสู่รุ่น พร้อมกับความเชื่อทางศาสนา

นอกจากหลักฐานเรื่องศาสนาแล้ว สิ่งที่จะสะท้อนความเชื่อความคิดของคนในอดีต คือวรรณคดี วรรณคดีเป็นผลงานศิลปะอย่างหนึ่งซึ่งผู้ประพันธ์ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดด้วยอักษร มล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517, อ้างถึงใน สุวรรณีย์ อุดมผล, 2527) กล่าวว่า “ที่มาของวรรณคดีคือธรรมชาติของจิตใจมนุษย์” พระยาอนุমানราชธน (2500, อ้างถึงใน สุวรรณีย์ อุดมผล, 2527) กล่าวถึงวรรณคดีไว้ว่า “เป็นดั่งแว่นฉายแห่งโบราณคดี ส่องให้เราเห็นประเพณีความนิยมและความเป็นในสมัยก่อน” และ เปลื้อง ณ นคร (2523, อ้างถึงใน สุวรรณีย์ อุดมผล, 2527) เขียนไว้ในหนังสือประวัติวรรณคดีไทยว่า “วรรณคดีเกิดจากความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์และความนึกคิดของมนุษย์นั้น โดยปกติแล้วย่อมอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือภายใต้อิทธิพลหรือภายใต้กรอบของสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา” ดังนั้น นอกจากความบันเทิงที่ผู้อ่านจะได้รับจากวรรณคดีแล้ว ยังทำให้ทราบสภาพสังคม ค่านิยม ความเชื่อ พฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมนั้น ๆ ด้วย ซึ่งในยุคที่วรรณคดีเฟื่องฟูในอดีตเช่นสมัย อยุธยา มีหลักฐานปรากฏมากมายถึงการใช้ไสยศาสตร์ เวท

มนตรี ความเชื่อทางโหราศาสตร์ ฯลฯ และในวรรณคดี เช่นขุนช้างขุนแผน เป็นต้น เมื่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และ ปรจิตวิทยา ถูกส่งผ่านถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไทย จากรุ่นสู่รุ่นย่อมไม่น่าแปลกใจที่ความเชื่อเหล่านี้จะยังคงอยู่ในสังคมไทย

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เติบโตแตกต่างจากสังคมไทยในอดีตเป็นอย่างมาก โดยมีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงยุคสมัยเข้าด้วยกัน ทำให้โลกกลายเป็นหมู่บ้าน (globalization) (ธีรยุทธ บุญมี, 2538) ด้วยการเปลี่ยนไปของสภาพสังคมเช่นนี้ ก็ยังส่งผลให้ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยามีการแพร่หลายแลกเปลี่ยนทั้งภายในวัฒนธรรมและข้ามวัฒนธรรม ด้วยเทคโนโลยี ความเชื่อต่าง ๆ จึงส่งผลกระทบต่อมนุษย์เป็นอย่างมากเช่นกัน แม้ว่าสิ่งเหนือธรรมชาติเหล่านี้จะเป็นนามธรรม ยังไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ด้วยวิทยาศาสตร์ แต่ก็เป็นที่มนุษย์ไม่อาจจะปฏิเสธได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่าไม่มีอยู่จริง ได้มีการกล่าวอ้างถึงไว้ว่า (บุญมี เมธางกูล, 2522) ไสยศาสตร์ก็เป็นศาสตร์ประการหนึ่งที่มีระเบียบวิธีการคิด การปฏิบัติ ที่แน่นอนตายตัว สามารถเรียนรู้ และพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง เหล่าบรรดานักวิทยาศาสตร์ก็มักจะด่วนตัดสินใจว่า ความเชื่อเหล่านี้เป็นเรื่องไร้สาระเพราะไม่มีหลักฐานรองรับ ทั้ง ๆ ที่ใครความเป็นจริง นักวิทยาศาสตร์เหล่านั้นไม่ควรจะตัดสินใจว่าไร้สาระ หากยังไม่ได้พิสูจน์ให้เข้าใจองค์แท้ ด้วยเหตุนี้เองในสังคมไทยจึงมีการถ่ายทอดความเชื่อเหล่านี้อยู่ในชีวิตประจำวันเสมอ เพราะยังไม่มีผู้ใดที่จะสรุปได้แน่นอนว่าเป็นเรื่องจริงหรือไม่ แม้เทคโนโลยีจะเจริญเพียงใดก็ตาม

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยาอยู่อย่างแพร่หลาย เนื่องมาจาก สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกับความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งติดความเชื่อมาจากอดีต จากคติของศาสนาบ้าง และผสมกลมกลืนกับความเชื่อใหม่ จนกลายเป็นความเชื่อเฉพาะที่ไม่เหมือนที่ใด (ปรัชญา พุฒิโชติ, 2541)

การถ่ายทอดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยาอีกรูปแบบหนึ่งที่จะเรียกว่าขาดไม่ได้เลยสำหรับบริบทสังคมไทย คือ กระบวนการสังคมประกิต (socialization) ซึ่งเป็นการถ่ายทอดในกับสมาชิกในสังคม ที่เกิดตั้งแต่เรากลอดออกมา ที่ถูกกำหนดให้เชื่อสิ่งที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเราเชื่อถืออยู่ ด้วยการอบรมเลี้ยงดู พิธีกรรม ประเพณีวัฒนธรรม รวมทั้งการเลียนแบบพฤติกรรมพ่อแม่ ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งถึงวัยศึกษาเล่าเรียนความเชื่อเหล่านั้นก็จะถูกปลูกฝังต่อโดยจากครู ระบบการศึกษา และเริ่มที่จะแลกเปลี่ยนกับเพื่อน และเมื่อจบการศึกษาก็เข้าสู่ระบบสังคมและสื่อสารมวลชนที่จะปลูกฝังความเชื่อเหล่านั้นต่อไป

ไม่ว่าจะเป็น ความเชื่อที่อยู่ในศาสนา วรรณคดีเพื่อความบันเทิง การเติบโตขึ้นของ เทคโนโลยี และกระบวนการสังคมประกิต อาจจะเป็นเพียงแค่ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความเชื่อ ทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาของมนุษย์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ในทุกส่วนมีการกล่าวอ้างถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม และจิตวิทยาของมนุษย์อยู่ในตัว ซึ่งกล่าวคือปัจจัยภายในที่ ส่งผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ที่ถูกมองข้ามไป

สาเหตุที่มนุษย์ยังคงเชื่อในปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ แม้สังคมจะมีเทคโนโลยีที่เจริญ และ ประชากรส่วนใหญ่ในสังคมไทยได้รับการศึกษาแล้วนั้น อาจเป็นเพราะมนุษย์รู้สึกไม่มั่นคงใน ชีวิต ขาดความเชื่อมั่นในการรับรู้อำนาจควบคุมภายในตนเอง เชื่ออิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ภายนอกกว่าเป็นสิ่งที่กำกับชีวิตของเรามากกว่าที่เราจะกำกับชีวิตตนเอง (มาลินไนส์ลึ่ 1960, อ้าง ถึงใน มนตรี อนันตรักษ์, 2519) กล่าวว่ ความเชื่อในอำนาจเวทย์มนต์ และสิ่งที่มีอำนาจของ มนุษย์ เป็นการตอบสนองความต้องการเมื่อมนุษย์รู้สึกว่าไม่มั่นคง เพราะฉะนั้นเมื่อมนุษย์รู้สึกไม่ มั่นคงและปลอดภัย จึงจำเป็นต้องหาที่ยึดเหนี่ยว อาจจะเป็นทางเวทย์มนต์ คาถา หรือเช่นสรรพสิ่ง ต่าง ๆ เพื่อเป็นกำลังใจที่จะแก้ปัญหา หรือกล่าวได้ว่า แรงจูงใจที่สำคัญของการเชื่อใน ปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์นั้น เกิดจากความต้องการที่จะเข้าใจตนเอง และเข้าใจโลก ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานที่สุดของมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย มีสมมติฐานว่าข้อมูล ทางด้านโหราศาสตร์และความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานั้นได้รับความนิยม เพราะมัน สามารถเติมเต็มความต้องการของมนุษย์ได้ (Lillqvist & Lindeman, 1998) เช่นเดียวกับที่ Tobacyk (1995) กล่าวว่ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานั้นก็เหมือนกับความเชื่ออื่น ๆ ที่สร้างความหมายของชีวิต การรับรู้ว่ควบคุมได้ และให้แหล่งข้อมูลในการปรับตัวให้กับบุคคล และสังคม

Tobacyk และ Milford (1983) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในปรากฏการณ์อปกติ (Paranormal belief) หรือเรียกอีกอย่างว่ ปรัจิตวิทยา โดยได้ให้เกณฑ์ของคำว่อปกติ คือ วิทยาศาสตร์ปัจจุบันไม่สามารถอธิบายได้ สามารถอธิบายได้เฉพาะสิ่งสำคัญที่ได้รับการแก้ไขใหม่ ในกฎข้อจำกัดพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ และเข้ากันไม่ได้กับการรับรู้ที่มีกฎเกณฑ์ ความเชื่อ และ ความคาดหวังเกี่ยวกับความเป็นจริง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อในปรากฏการณ์อปกตินี้ เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางบุคลิกภาพ ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน การกลัวความตาย อัตมโนทัศน์ การยึดเอาตนเองเป็นหลัก และความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล ดังนั้นอาจจะเชื่อมโยงได้ถึงความเชื่อ ทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาที่มีความเหมือนกันในตัวเนื้อหา ผู้วิจัยจึงสนใจว่ ด้วยความรู้สึกที่

ไม่มั่นคงในทางอารมณ์ ระวังและวิตกกังวล นั้นจะส่งผลต่อการเกิดความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และลดความคับข้องใจนั้น

นอกจากนี้ การศึกษาข้ามวัฒนธรรมแสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างของวัฒนธรรมส่งผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานี้แตกต่างกัน เช่น ชาวอเมริกันเชื่อในศาสนา ไสยศาสตร์ แม่มดหมอผี และประสบการณ์พิเศษ (extraordinary life forms) มากกว่าชาวฟินแลนด์ (Tobacyk & Pirttila-Backman, 1992) หรือชาวไอซ์แลนด์มีความเชื่อในทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาทั้งหมดน้อยกว่าชาวอเมริกัน ยกเว้นในความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณ (Haraldsson & Houtkooper, 1996)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อในทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาในประเทศไทย โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน (locus of control) ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพของคนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก โดย Rotter (1954) กล่าวว่าบุคคลที่เชื่อว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นผลมาจากการกระทำของตนเองทั้งสิ้น เรียกได้ว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน (internal locus of control) ส่วนบุคคลที่เชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกตนเอง เช่น ความบังเอิญ โชค ดวง บุคคลอื่น โดยที่ตนเองไม่สามารถควบคุมได้นั้น เรียกว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอกตน (external locus of control) (ศิระพร เทพภิบาล, 2546)

หน้าที่ของโลกทัศน์ที่เป็นตัวรองรับความวิตกกังวลกลายเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤตของชีวิต เช่น ความเจ็บป่วยที่คุกคามต่อชีวิต อุบัติเหตุ หรือการเกิดอาชญากรรม อาจจะทำให้บุคคลแสวงหากรอบความคิดที่เป็นระบบเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม (Janoff-Bulman & Frieze, 1983) โดยบางวิธีที่ใช้จัดการกับปัญหาอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแก้ปัญหาที่สาเหตุได้ แต่เป็นความเชื่อผิด ๆ ที่คิดว่าจะช่วยแก้ไขได้ แต่บุคคลก็มักจะมีศรัทธามากในสิ่งนั้น ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตนั้น ล้วนส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต หากบุคคลมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ อาจส่งผลต่อเนื่องให้เกิดสภาวะวิตกกังวลหรือกลายเป็นบุคลิกภาพประจำตัวได้

ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลต่อความเชื่อในทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา คือ ความวิตกกังวล โดยบางงานวิจัยพบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความเชื่อในทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (Okebukola, 1986; Wagner & Ratzeburg, 1987) และ

การศึกษาของ Wolfradf (1997) ที่ศึกษาในประเทศเยอรมนี ก็ให้ผลเช่นเดียวกันว่า ความเชื่อในทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาและลักษณะบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

จากรูปแบบวิถีชีวิตสมัยใหม่ ทำให้สภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาไทยต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมายทั้งทางด้านสังคม วิชาการสมัยใหม่ สภาพเศรษฐกิจและการเมือง รวมถึงวัฒนธรรมและค่านิยม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้สังคมเกิดการแข่งขันทุกด้าน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาไทย ที่จะต้องเติบโตมาในสังคมที่มองการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ ถูกปลูกฝังแข่งขันแย่งชิงที่เรียน อีกทั้ง มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เปลี่ยนไปจาก การเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เป็นการลงทุนชนิดหนึ่ง เพื่อผลตอบแทนที่เป็นความมีชื่อเสียง มีรายได้สูง ๆ หลังจบการศึกษา สภาพการแข่งขันและกดดันดังกล่าวทำให้นิสิตนักศึกษาไทยเกิดความวิตกกังวล ไม่มั่นคงในอารมณ์เกิดความไม่แน่ใจ จึงหันไปหาที่พึ่งทางใจ นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการบนบานศาลกล่าว มีการตรวจดวงชะตา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในบริบทสังคมไทย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาถึงปัจจัยภายในตัวมนุษย์ได้แก่ บุคลิกภาพ และความคิดความรู้สึก ณ ขณะใดขณะหนึ่งที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาดังได้กล่าวถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ในข้างต้น เนื่องจากยังไม่มีผู้นำตัวแปรทางจิตวิทยามาศึกษากับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาในประเทศไทยมาก่อน โดยทำการศึกษากับกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในบริบทของสังคมไทย เพื่อทดสอบให้เห็นว่าปัจจัยที่เป็นตัวแปรทางจิตวิทยานั้นมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาแม้จะเป็นในกลุ่มของผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

สำหรับประเทศไทย มีผู้ให้คำจำกัดความและอธิบายเกี่ยวกับคติความเชื่อในหลายทาง โดยคำจำกัดความเกี่ยวกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาที่สำคัญมีดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ ปฟ้าณี ฐิติวัฒนา (2526) อธิบายว่า ไสยศาสตร์มาจาก คำว่า "ไสย" ซึ่งหมายถึง ลัทธิอันเนื่องด้วยเวทย์มนตร์คาถาซึ่งนับถือว่าได้มาจากอินเดีย โดยทั่วไป

เข้าใจกันว่า ไสยศาสตร์หมายถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการใช้เวทย์มนต์คาถาต่าง ๆ และหมายรวมถึงพลังอำนาจภายนอกที่ไม่มีตัวตน (mana) ซึ่งมีอยู่ในวัตถุสิ่งของด้วย ส่วนเวทย์มนต์คาถา (mantras) หมายถึง คัมภีร์พระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นบทสวดที่เชื่อกันว่าเป็นศรุตี คือพวกฤาษีได้รับเทวโองการจากพระเจ้าในพิธีต่าง ๆ พวกพราหมณ์หรือพระเจ้าจะร่ายเวทย์มนต์คาถา เพื่ออ่อนน้อมเทพเจ้าให้ช่วยปกป้องภัย ช่วยขจัดภัย และช่วยบันดาลความสุขต่าง ๆ ให้ดังหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์ฤคเวทและอาถรรพเวท และเพิ่มเติมว่าโซกลาง ประกอบด้วย 'โซค' และ 'ลาง' ซึ่งคำว่า "โซค" หมายถึงเคราะห์ คราวดี คราวร้าย โดยมากใช้ในทางดี คำว่า "ลาง" หมายถึงสิ่งที่ไม่ดีหรือร้ายล่วงหน้า หมายความว่า สิ่งภายนอกต่าง ๆ สามารถชี้บอกและกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลว หรือก่อให้เกิดผลดีและร้ายแก่บุคคลล่วงหน้า สิ่งภายนอกหมายถึงสิ่งที่มีอำนาจบางอย่างแฝงอยู่ อาจจะเป็นเนื่องจากฤกษ์ยาม ทิศทาง สถานที่ หรือสัตว์บางชนิด แตกต่างไปจากระบบความเชื่อ ที่หมายถึงศรัทธา ความเชื่อถือ ความเลื่อมใส ความเชื่อเกิดจากความกลัว และความไม่รู้เป็นเหตุและความเชื่อก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดศาสนาในสังคมมนุษย์สมัยโบราณ (primitive society) อย่างไรก็ตามแม้ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าไปมาก แต่มนุษย์ก็ยังมีพฤติกรรมแสดงออกทางความเชื่อกันอยู่ในชีวิตประจำวัน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และปฟาณี ลูตีวัฒนา (2526) กล่าวว่าบางแห่งแบ่งความเชื่อเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความเชื่อโดยทั่วไป หรือความเชื่อธรรมดา (belief) เช่น เชื่อว่ามีนรก สวรรค์ เทวดา หรือเรื่องความฝัน
2. ความเชื่อที่แฝงไว้ด้วยความกลัว หรือความเชื่อทางไสยศาสตร์ (superstition) หรืออีกแบบหนึ่งว่า โดยประกอบด้วย
  - 2.1 ความเชื่อที่มีเหตุผล
  - 2.2 ความเชื่อที่ขาดเหตุผล ซึ่งแยกแยะเป็นความเชื่อย่อย ๆ ได้ถึง 12 พวก
    - 2.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ
    - 2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับยากกลางบ้าน
    - 2.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิमित ฝัน
    - 2.2.4 ความเชื่อโซกลาง
    - 2.2.5 ความเชื่อทางไสยศาสตร์
    - 2.2.6 ความเชื่อลักษณะของคนและสัตว์
    - 2.2.7 ความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนา
    - 2.2.8 ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ

2.2.9 ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี

2.2.10 ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ด

2.2.11 ความเชื่อเกี่ยวกับ นรก สวรรค์ ชาติ ภพ

2.2.12 ความเชื่อเกี่ยวกับ เลขดี เลขร้าย วันดี วันร้าย เป็นต้น

ความเชื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ทั้งด้านดี ด้านร้าย คนโบราณ จึงสร้าง ศรัทธาให้เกิดแก่ภูทอก เช่น ความเชื่อในเรื่องภูตผีว่ามีอิทธิฤทธิ์ที่จะบันดาลความสุขสวัสดิ์มาให้ และหากทำให้ผีโกรธก็จะนำความทุกข์ยากลำบากมาให้ด้วย เมื่อมีการพูด และการบูชากราบไหว้ บวงสรวงสม่าเสมอก็ปลูกความเชื่อให้ลึกลงไปในสำนึกของแต่ละคนจนไม่สามารถถอดถอนได้ เมื่อความเชื่อมีเต็มที่แล้ว จะทำสิ่งที่คนต้องการมากขึ้นกว่าเดิม ความเชื่อนับเป็นพื้นฐานแห่งการ นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ประโยชน์ของความเชื่อจึงทำให้บุคคลที่เชื่อมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ ปฟาณี ฐิติวัฒนา, 2526)

1. ความเชื่อทำให้เกิดความมั่นใจ
2. ความเชื่อทำให้เกิดพลัง
3. ความเชื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค
4. ความเชื่อทำให้เกิดความสามัคคี
5. ความเชื่อทำให้เกิดรูปธรรม (คือเกิดรูปเป็นสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น)
6. ความเชื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดปัญญา
7. ความเชื่อทำให้เกิดนับถือศาสนาได้อย่างมั่นคง
8. ความเชื่อทำให้เกิดฤทธิ์ทางใจ

อย่างไรก็ตาม วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516, อ้างถึงใน มนตรี อนันตรักษ์, 2517) ได้กล่าวว่า ความเชื่อเรื่องโชคลางในสังคมไทยเกิดขึ้นจากสังคมไทยเป็นสังคมไมตรีสัมพันธ์ และเป็นสังคม ประเพณีนิยม มีความเชื่อในเรื่องของพรหมลิขิตเป็นอันดับแรก ค่านิยมดังกล่าวก่อให้เกิดความ ยากลำบากในการควบคุมการเปลี่ยนแปลง และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เพราะค่านิยม ดังกล่าวถือว่า การเปลี่ยนแปลงขอสังคมขึ้นกับพรหมลิขิตหรือว่าเป็นไปของสังคมเอง

นอกจากนี้ อานนท์ อภาภิรมย์ (2515) ได้กล่าวถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่สังคมไทยยึดมั่นว่า เป็นโชคลางนั้น ประกอบด้วย

1. นามธรรมของสิ่งไม่มีชีวิต และมีชีวิต ได้แก่ "ชื่อ" ของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ โดย ถือว่า "ชื่อ" ของคนมีความสำคัญและเป็นกลางของคนนั้น ๆ

2. รูปธรรมของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่รูปร่างลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ นอกจากนี้ยังถือว่า ฝนและปาน เป็นเรื่องของโชคลางอีกด้วย
3. ความฝัน เป็นการสะท้อนถึงโชคลางที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินในอนาคต เช่น คนฝันว่าจู่ด ก็ถือว่าจะได้เนื้อคู่ และยิ่งไปที่ความหมายเป็นเลขท้ายของลอตเตอรี่อีกด้วย
4. ประสบการณ์ ประสบการณ์บางอย่างถือว่าเป็นโชคลางอันจะส่งผลกระทบในด้านนั้น เช่นถือว่า การเห็นขบวนศพ เป็นโชคลางของความโชคร้าย
5. ปราภฏการณ์ทางธรรมชาติ สังคมไทยยึดถือว่าสิ่งที่ปรากฏขึ้นตามธรรมชาติเป็นโชคลางของความโชคร้ายหรือโชคร้าย
6. พิธีการ คนไทยนิยมประกอบพิธีการ ตามที่สังคมยึดถือว่าเป็นโชคลางแห่งความดี พิธีการต่าง ๆ เพื่อว่าเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความสุขความเจริญแก่ชีวิต ทรัพย์สิน และสังคม เช่น ประเพณีการปูที่นอนของคู่บ่าวสาว

ส่วนปรัชญา พุทฺมโชติ (2541) อธิบายว่า ความเชื่อสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ความเชื่อที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบศาสนา เป็นความเชื่อที่มีเหตุผล และสามารถที่จะอธิบายในสิ่งที่คนสงสัยได้อย่างแจ่มชัด มีระบบ
2. ความเชื่อด้วยความรู้สึกกลัว เกรงขามในสิ่งที่เข้าใจว่าอยู่เหนือธรรมชาติ หรือในสิ่งที่ลึกลับ อันไม่ทราบเหตุผล ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักเหตุผล และหลักทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่าเป็น ความเชื่อทางไสยศาสตร์ (superstitious) (เพ็ญศรี ดุ๊ก, 2526)

อีกทั้งได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ไสยศาสตร์มี 2 ลักษณะ คือ การกระทำในทางที่ไม่ดี หรือการกระทำที่ทำให้เกิดผลร้ายแก่ผู้อื่น เรียกว่าไสยดำ (black magic) ส่วนการกระทำในทางดี หรือเพื่อให้เกิดผลในทางแก้ไข ป้องกันสิ่งเลวร้าย เรียกว่า ไสยขาว (white magic) สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้นไสยศาสตร์ในความเชื่อของคนไทยมีที่มาจาก 2 แหล่ง คือ (สุเชาว์ พลอยชุมแสง, 2541)

1. เป็นความเชื่อของคนไทยที่มีมาแต่ดั้งเดิม
2. ความเชื่อที่รับมาจากศาสนาพราหมณ์ฮินดู แล้วนำมาผสมผสานกับความเชื่อแบบดั้งเดิมจนมีรูปแบบที่ซับซ้อน

แหล่งที่มาของความเชื่อทางไสยศาสตร์ของไทย 2 ประการข้างต้น ทำให้สามารถแบ่งประเภทของความเชื่อทางไสยศาสตร์ออกเป็น 10 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (กิ่งแก้ว อิตถากร, 2519)

1. ความเชื่อเรื่องการตั้งชื่อ วิญญาณ ตายแล้วเกิดใหม่

2. ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ เทพเจ้า เทวดา เวทมนต์คาถา
3. ความเชื่อเรื่องปรากฏการณ์ธรรมชาติ และพฤติกรรมสัตว์ต่าง ๆ
4. ความเชื่อเรื่องโชคลาง ฤกษ์
5. ความเชื่อเรื่องความฝัน และการทำนายความฝัน
6. ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง
7. ความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์
8. ความเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจ
9. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ หมอดู
10. ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย

อีกทั้งหลวงวิจิตรวาทการ (2527, อ้างถึงในสุวรรณณี อุดมผล, 2527) กล่าวไว้ในข้อความเบื้องต้นของหนังสือเรื่องลัทธิโยคีว่า วิชาลึกลับ (occult science) แยกสาขาออกไปได้มาก ประมาณ 13-14 อย่าง แต่ถ้าแบ่งตามวิธีการของนักปราชญ์ฝรั่งเศสมี 3 ประเภท คือ จิตตศาสตร์ (science matapsychique) โหราศาสตร์ (science devinatairs) และมายาศาสตร์ (science magique) ดังนี้

1. จิตตศาสตร์ เป็นอำนาจหัวใจโดยตรง แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ
  - 1.1 ความดึงดูดของหัวใจ (magnatisms) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า จิตตานุภาพ
  - 1.2 การสะกดดวงจิต (typnatisms)
  - 1.3 การติดต่อกับวิญญาณ (spiritisms)
2. โหราศาสตร์ เป็นวิชาทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า ซึ่งบางอย่างต้องใช้กำลังของดวงจิต และบางอย่างไม่ต้องใช้ แบ่งเป็น 10 อย่างคือ
  - 2.1 วิชาทำนายโดยถืออำนาจดวงดาวเป็นเกณฑ์ (astrology)
  - 2.2 วิชาทำนายด้วยการดูลักษณะคน (physiconamama)
  - 2.3 วิชาทำนายด้วยการดูเส้นลายมือ (chiramancy)
  - 2.4 วิชาทำนายด้วยลักษณะของคนโดยการดูลายมือเขียนหนังสือของเรา (grapshology)
  - 2.5 วิชาทำนายไฟ (cartamancy)
  - 2.6 วิชาทำนายฝัน (oniremancy)
  - 2.7 วิชาทำนายด้วยการจับต้องสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (psychomatric)
  - 2.8 ทิพจักษุ (claircayance)
  - 2.9 ลางต่าง ๆ (pesage)

2.10 การเสี้ยงทาย (eracle)

3. มายาศาสตร์นั้นแบ่งเป็น

3.1 มายาขาว (white magic)

3.2 มายาดำ (black magic)

2. ความเชื่ออำนาจควบคุมตน

ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลใดมีความเชื่อแบบใด ความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามที่ตนเชื่อ แม้ว่าบางครั้งความเชื่อนั้นไม่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงก็ตาม (Rokeach, 1970 อ้างถึงใน เกศกร กาฬแก้ว, 2551) ดังนั้น การที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไปนั้นเป็นเพราะความคิดและความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเช่นนี้แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ความเชื่ออำนาจควบคุมภายนอกตน (external locus of control) (Rotter, 1966)

Rotter (1966) ได้อธิบายว่า อำนาจควบคุมตนเป็นการรับรู้ของบุคคลว่า การเสริมแรงหรือผลลัพธ์ที่ตนเองได้รับว่าเป็นผลมาจากตัวเองหรือสิ่งแวดล้อม อาจเรียกอีกอย่างว่าถูกกำหนดโดยแหล่งกำเนิดจากภายใน และแหล่งกำเนิดจากภายนอก บุคคลจะมีการรับรู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่างกัน กล่าวคือคนที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน (internal locus of control) จะรับรู้สาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นผลมาจากการกระทำ และลักษณะพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งตรงข้ามกับ ผู้ที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอกตน จะรับรู้สาเหตุการณ์ หรือผลใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น ไม่ได้เกิดจากการกระทำของตนเอง แต่เป็นผลที่เกิดจากโชคชะตา ความบังเอิญ เคราะห์กรรม หรือเกิดจากผู้อื่นที่ผลักดันให้ผลลัพธ์ต่าง ๆ นั้นมาเกิดขึ้นกับตน

2.1 ความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน

Rotter (1966) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน หมายถึง ความนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการกระทำของตนเอง และตนเองสามารถควบคุมได้ ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน จะมีลักษณะกระตือรือร้นต่อความเป็นไปในสภาพแวดล้อม บุคคลเหล่านี้จะมีความมั่นใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รับรู้ว่าตนจะสามารถควบคุมสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ และสามารถที่จะเอาความรู้ความสามารถที่ตนมีนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตเพื่อนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ใน

การทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต

2.2 ความเชื่ออำนาจนอกตน

Rotter (1966) ได้ให้ความหมายของความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านดีและด้านร้าย ว่าขึ้นอยู่กับอำนาจของอิทธิพลภายนอก หรือสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่น ขึ้นอยู่กับดวงชะตา โชคลาภ เคราะห์กรรม สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติดลบันดาล หรือขึ้นอยู่กับบุคคลอื่น ผู้ที่มีความเชื่อต่ออำนาจควบคุมภายนอกนั้น จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้น และส่วนมากจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต

การที่มนุษย์มีบุคลิกภาพที่เป็นมิตของการเชื่ออำนาจในตน และนอกตนอยู่แล้วนั้น ผู้ที่มีความเชื่อในอำนาจที่ตนเองมีอยู่นั้นจะเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการกระทำของตน แต่ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจนอกตนสูงกว่านั้น จะมองว่าสิ่งอื่นเป็นตัวกำหนด เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรความเชื่ออำนาจควบคุมตนน่าจะมีความสัมพันธ์และเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะช่วยอธิบายสาเหตุของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาได้และเลือกนำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

3. ความพึงพอใจในชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิตนั้นได้มีนักวิจัยหลายคนได้ให้ความหมายไว้ เช่น Veenhoven (1991) ได้ให้ความหมายว่า เป็นระดับที่บุคคลประเมินคุณภาพชีวิตของตนซึ่งเป็นที่น่าปรารถนาและเรียกได้ว่ามีความสุข เช่นเดียวกับที่ สุปจน์ พันธนิยะ (2542) กล่าวว่า เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในชีวิตปัจจุบันทั่ว ๆ ไป และการรับรู้ชีวิตนั้นมีความหมาย ในขณะที่ Shin และ Johnson (1978) กล่าวว่า เป็นกระบวนการในการพิจารณาในสิ่งที่บุคคลประเมินคุณภาพของชีวิตโดยใช้เกณฑ์ของตนเองสอดคล้องกับที่ วัชรภรณ์ เพ็งจิตต์ (2543) กล่าวว่าความพึงพอใจในชีวิตเป็นความรู้สึกยินดีต่อสภาพชีวิตและการดำเนินชีวิตของตนเอง เนื่องมาจากการประเมินทางปัญญาซึ่งเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ของชีวิตที่น่าพึงพอใจที่บุคคลตั้งไว้กับสภาพชีวิตในปัจจุบัน นอกจากนี้ ปาจารย์ อักษรนิธย์ (2551) ให้ความหมายว่า เป็นระดับความพึงพอใจในสภาพชีวิตทั่ว ๆ ไปของตนในปัจจุบัน จากการประเมินความพึงพอใจในชีวิตด้านต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ของแต่ละบุคคล ความรู้สึกยินดีต่อสภาพชีวิตและการดำเนินชีวิตของตนเอง เป็นผลมาจากการประเมินการรับรู้ของบุคคล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของสภาพชีวิตที่น่าพึงพอใจที่แต่ละบุคคลตั้งไว้กับสภาพชีวิตใน

ปัจจุบัน หากสภาพชีวิตของคุณสอดคล้องกับเกณฑ์ที่คุณตั้งไว้เพียงใด คุณจะยิ่งรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตตนเองมากขึ้นเท่านั้น

แนวคิดและองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิต สามารถวัดได้จากหลายรูปแบบต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพชีวิต (quality of life) สุขภาวะเชิงอัตวิสัย (subjective well-being) ความสุข (happiness) หรือ อารมณ์ความรู้สึกทางบวก (positive affect) เป็นต้น (ปาจารย์ อักษรนิธย์, 2551)

Flanagan (1978) ได้ทำการรวบรวมปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคุณคนในเชิงประจักษ์ ซึ่งรวบรวมได้ 5 ด้าน ดังนี้

1) ความสมบูรณ์ในทางวัตถุและกายภาพ (physical and material well-being) ได้แก่ มีปัจจัย 4 ครบถ้วน และมีทรัพย์สิน มีความสะดวกสบาย มีความมั่นคงทางการเงิน มีสุขภาพแข็งแรง เป็นต้น

2) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น (relations with other people) ได้แก่ การมีความพึงพอใจในคู่สมรส เช่น เข้าใจกัน ได้รับการยกย่อง ได้รับการใส่ใจ มีความสบายใจ หากมีบุตร ก็เป็นผู้ปกครองที่ดี ให้ความรักความเอาใจใส่แก่บุตร ส่วนความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ได้มีการติดต่อสื่อสาร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในความสัมพันธ์กับเพื่อน มีเพื่อนสนิท มีกิจกรรมร่วมกัน มีการแบ่งปันช่วยเหลือกัน สนับสนุนให้กำลังใจกัน เป็นต้น

3) กิจกรรมทางสังคมหรือชุมชน (social, community, and civic activities) ได้แก่ การช่วยเหลือสังคม เป็นสมาชิกขององค์กร เช่น อาสาสมัคร ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดี เช่น ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีเสรีภาพ เป็นต้น

4) การพัฒนาและการตอบสนองความต้องการของตนเอง (Personal development and fulfillment) ได้แก่ การพัฒนาทางสติปัญญา เกิดการเรียนรู้ มีความสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ รู้จักตนเอง มีการพัฒนาตนเองไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้ใช้ความสามารถเรียนรู้และสร้างสิ่งต่าง ๆ อย่างมีคุณค่าและประสบความสำเร็จ

5) การสันทนาการ (recreation) ได้แก่ การสังสรรค์ การบันเทิงต่าง ๆ การรวมกลุ่มทางสังคม การพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ไปเที่ยว ดูทีวี อ่านหนังสือ เล่นกีฬา เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทย Leelakulthanit และ Day (1993) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในประเทศไทยเป็นครั้งแรก วัดโดยตัวชี้วัดความพึงพอใจในชีวิตภาพรวมและในด้านต่าง ๆ ซึ่งใช้การตรวจติดตามคุณภาพชีวิต มีทั้งตัวชี้วัดที่เป็นแบบรูปธรรม (objective indicators) และนามธรรม (subjective indicators) แต่สิ่งที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพชีวิตในความหมายที่กว้างกว่า ได้แก่ ผล

จากการประเมินแบบนามธรรม นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ซึ่งวัดในประเทศต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่างกัน ผลที่ได้พบว่า คนไทยมีความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าชาวอเมริกัน แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยและอเมริกันมีแนวโน้มที่จะพึงพอใจในชีวิต ในด้านที่เกี่ยวกับบุคคลมากกว่าสภาพแวดล้อม และความพึงพอใจในทรัพย์สินสมบัติทางวัตถุ ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญกับคนไทย

นอกจากนี้ ความพึงพอใจในชีวิตยังสามารถวัดได้จาก ความสุข (happiness) โดย Diener (1984) ให้คำนิยามแบ่งไว้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) บริบทเกณฑ์ภายนอก (external criteria) ความสุขไม่ใช่เพียงแต่เกิดจากการประเมินภายในบุคคล แต่ยังเกิดจากกรอบความคิดค่านิยมของสังคมด้วย เช่น คุณธรรม ความดีงาม
- 2) บริบทเกณฑ์ภายใน (internal criteria) หากดูจากนิยามของสุขภาวะเชิงอัตวิสัย (Subjective well-being) แล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือผู้ที่ประเมินว่าจะอะไรจะเป็นตัวกำหนดชีวิตที่ดี เป็นมุมมองจากภายในตัวบุคคลเอง
- 3) ภาวะทางอารมณ์ (emotional state) เป็นการให้ความสำคัญกับอารมณ์ความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ

การประเมินความพึงพอใจ มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะเชิงอัตวิสัย (subjective well-being) มากกว่าสิ่งที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ สุขภาวะเชิงอัตวิสัย (subjective well-being) จะศึกษาสิ่งที่บุคคลประสบในชีวิตด้านบวก ได้แก่ การประเมินการรับรู้ และปฏิกริยาทางอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น ความสุข ความพึงพอใจ เป็นต้น (อาจารย์ อักษรนิตย์, 2551)

Emmons & Diener (1985) ได้ศึกษาวิธีการที่ใช้ทดสอบและเปรียบเทียบเพื่อเข้าใจผลที่มีต่อความพึงพอใจ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) อารมณ์ความรู้สึกทางบวก เป็นความรู้สึกมีความสุข สนุกสนาน ในแต่ละด้านของชีวิต ซึ่งมีผลต่อการประเมินความพึงพอใจในชีวิต
- 2) อารมณ์ความรู้สึกทางลบ เป็นอารมณ์ที่ตรงข้ามกับความรู้สึกด้านบวกไม่เป็นที่พอใจ มีผลต่อการประเมินความพึงพอใจเช่นเดียวกับอารมณ์ทางบวก
- 3) การเปรียบเทียบทางสังคม
- 4) ความปรารถนา (Aspirations) เป็นการมีความต้องการในด้านต่าง ๆ สูง หากมีสูงเกินไป และทำตามที่ปรารถนาไม่ได้ ก็จะเป็นอุปสรรคต่อความพึงพอใจ
- 5) การเปลี่ยนแปลง (Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่งซึ่ง

สามารถทำให้ความพึงพอใจเปลี่ยนไปจากที่เป็นอยู่อาจนำไปสู่ความสุขหรือไม่มีความสุขก็ได้

จะเห็นได้ว่า การเปรียบเทียบทางสังคมเป็นส่วนประกอบของความพึงพอใจ เนื่องจากความพึงพอใจนั้นเกิดจากการพิจารณาและรับรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีความไม่สอดคล้องกัน (multiple discrepancies theory) และ ทฤษฎีตามความเข้าใจ Michalos (Michalos' comprehensive theory) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นบทบาทการรับรู้ความต่างระหว่างสิ่งที่มีกับสิ่งที่ต้องการ เทียบกับสิ่งที่ผู้อื่นมี สิ่งที่ดีที่สุดที่เคยมีในอดีต และสิ่งที่คาดหวังในอนาคต (อาจารย์ อักษรนิตย์, 2551)

เมื่อความพึงพอใจในชีวิตกลายเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดรูปแบบทางความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคล ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วนั้น ความพึงพอใจในชีวิตก็ย่อมเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดรูปแบบของความเชื่อ ณ เวลาใด เวลาหนึ่งด้วยเช่นกัน และหากเกิดสภาวะที่บุคคลมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ จึงมีความเป็นไปได้ที่บุคคลจะกำหนดรูปแบบทางความเชื่อในบางสิ่งเพื่อสร้างความสอดคล้องทางปัญญาให้เกิดขึ้น กล่าวคือเมื่อบุคคลมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรีชาญาณขึ้นเพื่อเป็นที่พึ่งและเป็นกำลังใจในการดำรงชีวิตประจำวัน

4. ความวิตกกังวล

ความวิตกกังวล เป็นสภาวะด้านอารมณ์ของบุคคลที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ อาจมีอาการทางกายปรากฏด้วย เช่น ตึงเครียด ระแวงระวัง ตื่นตระหนกกับเรื่องราวต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เป็นต้น ถือเป็นเรื่องธรรมดาที่พบในชีวิตของบุคคลทั่วไป ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลคิดวางแผนเพื่อเอาชนะอุปสรรคช่วยให้พัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ แต่ถ้าหากมีความวิตกกังวลเกิดขึ้นมากเกินไป ไม่ได้สัดส่วนกับตัวกระตุ้น เกิดโดยไม่มีสาเหตุและเป็นอย่างเรื้อรัง จะส่งผลให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะตึงเครียดตลอดเวลา (ชุตินญาณ์ ศิริสมบุญ, 2551) และส่งผลให้เกิดเป็นโรควิตกกังวลได้นอกจากนี้ ความวิตกกังวลยังรวมไปถึงการที่บุคคลรับรู้และประเมินสถานการณ์ว่าเป็นการคุกคามตน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต แล้วจึงประเมินความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ในอนาคต (Speilberger, 1966) ดังนั้นจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความวิตกกังวลเป็นสภาวะที่บุคคลรู้สึกไม่สบายใจ เกิดความวิตกหวาดหวั่น ซึ่งอาจเกิดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือการคาดการณ์ล่วงหน้าก็ได้

ส่วนในมุมมองของนักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มนั้น ได้ให้ความหมายที่ต่างกัน ดังนี้ในกลุ่มจิตวิเคราะห์ Freud (1943) กล่าวว่า ความวิตกกังวลเป็นประสบการณ์ ความหวาดหวั่น ความตึงเครียดซึ่งบุคคลอาจสาเหตุได้ไม่ชัดเจน สาเหตุที่ไม่ชัดเจนนี้เกี่ยวข้องกับจิตไร้สำนึก เป็นผลมาจากความขัดแย้งในใจระหว่างการตอบสนองของตนเอง (ego) และความต้องการโดยธรรมชาติ (id) และอาจทำให้เกิดความวิตกกังวลแบบโรคประสาท (neurotic anxiety) ได้

กลุ่มปัญญานิยม ได้อธิบายว่า ความวิตกกังวลเกิดจากกระบวนการทางปัญญา ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความคาดหวัง เกิดการรับรู้และประเมินสถานการณ์ว่าจะเกิดอันตราย หรือคุกคามบุคคลหรือไม่ (Clerk, 1990) และเกิดจากการคาดคะเนหรือประเมินสิ่งเร้าของบุคคลว่าจะเป็นการคุกคาม หรือเกิดความไม่พอใจในตนเอง หรือทำให้เกิดอันตราย ซึ่งการประเมินนั้นจะแตกต่างกันไปตามการรู้คิดของแต่ละบุคคล (Spielberger, 1982)

นอกจากนี้ Bandura (1969) ซึ่งเป็นผู้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้อธิบายความวิตกกังวลว่าเกิดจากการได้เห็นบุคคลถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าบางอย่าง และส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับผลกระทบที่ไม่พึงพอใจ เป็นการเรียนรู้จากตัวแบบ

ประเภทของความวิตกกังวล

Spielberger (1982) ได้แบ่งความวิตกกังวลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ความวิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัว (trait anxiety) เป็นความวิตกกังวลที่มีอยู่ในตัวบุคคล เป็นลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคลและมีลักษณะคงที่ แต่ไม่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรม หากแต่เป็นเพียงตัวเสริมความวิตกกังวลหรือตัวประกอบของความวิตกกังวลที่มีต่อสภาพการณ์ (state anxiety) กล่าวคือ หากมีสิ่งเร้ามาคุกคาม บุคคลที่มีลักษณะวิตกกังวลจะมีความความไวในการรับรู้ถึงสิ่งเร้าที่ทำให้ไม่พอใจหรือทำอันตรายได้เร็วกว่าบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำ และยังส่งผลถึงระดับความรุนแรงของการเกิดความวิตกกังวลต่อสภาพการณ์ (state anxiety) ด้วย

2) ความวิตกกังวลที่มีต่อสภาพการณ์ (state anxiety) เป็นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากการตอบสนองต่อสภาพการณ์เฉพาะอย่าง เกิดเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นทำให้เกิดความไม่พอใจหรือเกิดอันตราย จึงแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม เช่น ตึงเครียด หวาดหวั่น กระวนกระวาย โดยความรุนแรงของความวิตกกังวลนั้นแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะประจำตัวและประสบการณ์ในอดีต

สาเหตุของความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลเกิดได้จากหลายสาเหตุ ซึ่งแต่ละสาเหตุส่งผลซึ่งกันและกัน โดย Wallance ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) ความวิตกกังวลที่เกิดจากพัฒนาการของชีวิต เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยรุ่น ที่ทำให้วัยรุ่นมักจะขาดความมั่นใจในตนเองจนส่งผลทำให้เกิดความวิตกกังวล เป็นต้น
- 2) ความวิตกกังวลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ เช่น การเจ็บป่วย ระดับฮอร์โมนเปลี่ยนแปลง เป็นต้น
- 3) ความวิตกกังวลที่เกิดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างบุคคล การประสบปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ เป็นต้น

จากสาเหตุที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าความวิตกกังวลเป็นปฏิกิริยาที่ตอบสนองต่อความเครียดสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนทุกวัย

ระดับของความวิตกกังวล

Kneisl (1996) และ Lee (1998) ได้ทำการศึกษา และแบ่งความวิตกกังวล ออกเป็น 4 ระดับ ตามความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

- 1) ระดับต่ำ (mild anxiety) เป็นความวิตกกังวลที่พบได้ทั่วไป เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทำให้บุคคลตื่นตัว กระตือรือร้น สามารถเผชิญกับปัญหาและควบคุมตนเองได้
- 2) ระดับกลาง (moderate anxiety) เป็นระดับที่ทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ทันที จะมีความสนใจเฉพาะบางเรื่องของสถานการณ์ ร่างกายมีการตอบสนองมาก เช่น หายใจแรง ปั่นป่วนในกระเพาะอาหาร ทำให้บุคคลไม่สามารถอยู่กับที่
- 3) ระดับรุนแรง (severe anxiety) เป็นความวิตกกังวลในระดับที่มีความรุนแรงมากกว่าปกติ ส่งผลให้ประสาทการรับรู้แคบลง มองสภาพแวดล้อมไม่ตรงกับความจริงเพราะสนใจเฉพาะบางจุด ไม่สามารถจับประเด็นสำคัญได้ ทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ จึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาน้อยลง มีความไม่สบายกายไม่สบายใจมากขึ้น
- 4) ระดับรุนแรงที่สุด (panic anxiety) ในระดับนี้ การรับรู้ทางสติปัญญามีน้อยมาก ทำให้ขาดการควบคุมตนเอง เสียความเป็นตัวเอง พฤติกรรมและความคิดจะผิดไปจากเดิม ไม่สามารถปฏิบัติตนให้เหมือนคนปกติได้

จากคำอธิบายเกี่ยวกับความวิตกกังวลก็จะพบว่าหากบุคคลมีบุคลิกภาพแบบมีความวิตกกังวลสูง ย่อมมีความไม่มั่นคงในอารมณ์ มีแนวโน้มที่จะตระหนก หวาดระแวงกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุให้เกิดกระบวนการสร้างความเชื่อบางสิ่งขึ้นมา เพื่อปรับสมดุลโครงสร้างทางอารมณ์ หรือลดความคับข้องใจ เพื่อให้มีอารมณ์ที่มั่นคงเพียงพอที่จะดำรงชีวิตประจำวันได้ สรุปคืออาจจะเชื่อได้ว่าบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลนั้นสามารถเป็นอิทธิพลหนึ่งที่ทำนายความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

McGarry และ Newberry (1981) ศึกษาพบว่าความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้น ๆ บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานั้น ๆ และบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาในระดับสูงและระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์กับความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน ในส่วนของกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาต่ำนั้น พบแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้มีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาสูงจะยากที่จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่สามารถควบคุมได้ กลุ่มผู้ที่มีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาต่ำ จะยากที่จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ เช่นกัน แต่จะไม่สามารถควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้น ข้อมูลดังกล่าวที่ได้มาสนับสนุนเงื่อนไขและสมมติฐานที่ว่าความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามีความสัมพันธ์กับความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตนภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบริบทนั้น ๆ

จากการศึกษาทั้งหมดของการทดลองดังกล่าวนี้ ได้สรุปว่า ในความจริงแล้วในบุคคลที่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาอย่างสูงนั้นไม่ได้จำเป็นที่จะต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะความเชื่อในอำนาจภายนอกตนเสมอไป ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับบริบท และสภาพการณ์ปกตินั้นก็มีผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Phares (1976) ที่กล่าวว่าโดยพื้นฐานของบุคลิกภาพที่เป็นลักษณะนิสัยภายในบุคคลนั้น จะสามารถระบุได้จากวิธีที่บุคคลจะแสดงออกมา เพื่อจัดการเอาชนะกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาเหนือธรรมชาติอย่างไร ซึ่งเห็นได้จากลักษณะของพฤติกรรมในการตอบสนองต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานั้น ๆ

Lowenstein และ Rineheart (1981) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ดังนี้

1. ประสบการณ์ในอดีต คือปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อระบบความเชื่อในปัจจุบันของบุคคล ซึ่งประสบการณ์ในชีวิตที่มีผลต่อการพัฒนาความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 ประสบการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิต ได้แก่ ภาวะวิกฤติของชีวิต เช่น การตายของบุคคลอันเป็นที่รัก อุบัติเหตุ เหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ ประสบการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิตนี้อาจไม่มีผลต่อการสร้างเสริมความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตนเองมากนัก

1.2 ประสบการณ์สะสม เช่น สิ่ง que บุคคลได้รับสะสมมานาน เช่น วิธีการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา บุคคลจะเติบโตและพัฒนาความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองไว้นั้นก็ขึ้นอยู่กับบรรยากาศการเลี้ยงดู

2. ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นมิติหนึ่งของบุคลิกภาพ พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) กล่าวว่า การที่บุคคลทำสิ่งใดแล้วได้รับผลตอบแทนก็จะมีผลทำให้เกิดความหวังต่อไปเรื่อย ๆ โดยความคาดหวังจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่สำคัญของบุคคลต่อไป (Rotter, 1966)

3. ผลตอบแทนที่แต่ละคนได้รับเป็นสิ่งที่จะต้องการประเมินความเชื่อของแต่ละบุคคล ถ้าบุคคลกระทำแล้วได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง บุคคลนั้นก็จะมีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตนเอง เพราะคิดว่าผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง แต่ถ้าไม่ได้ผลตามที่ตนคาดหวังบุคคลก็จะมี ความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอกตนเองโดยคิดว่าที่ไม่ได้ผลตอบแทนนั้นเนื่องมาจากโชคชะตา ผลจากเคราะห์กรรม หรือจากอิทธิพลของสิ่งอื่น ๆ (Rotter, 1966)

Krober (1948 อ้างถึงใน มนตรี อนันตรักษ์, 2517) ได้อ้างทฤษฎีมาลินโนสส์ก็ว่า ความเชื่อถือในอำนาจเวทมนต์ และสิ่งที่มีอำนาจของมนุษย์ เป็นการตอบสนองของความ ต้องการเมื่อมนุษย์รู้สึกว่ตัวเองไม่มั่นคง การที่มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามความเชื่อในขณะนั้นหมายถึงมนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นน้อยซึ่งผลสืบเนื่องคือความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ และไม่มีอำนาจพอที่จะแก้ปัญหาหรือฟันฝ่าอุปสรรคนั้นได้ ฉะนั้นเมื่อมนุษย์ไม่มั่นคง และรู้สึกไม่ปลอดภัย จึงต้องหาที่ยึดเหนี่ยว ไม่ว่าจะเป็น ทางเวทมนต์ คาถา หรือการเช่นสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อให้

ช่วยแก้ปัญหา หรือทำให้มีกำลังใจมากขึ้น เมื่อบุคคลมีกำลังใจและฟันฝ่าอุปสรรคไปด้วยความสำเร็จ จึงเชื่อต่อไปว่าสิ่งที่มีอำนาจดลบันดาลให้ประสบความสำเร็จ และจะสามารถดลบันดาลให้มนุษย์เกิดเคราะห์กรรมต่าง ๆ ได้ถ้าขัดแย้ง เห็นได้ว่า ความเชื่อต่อสิ่งมีอำนาจ สิ่งเหนือธรรมชาติมีผลอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมาก มนุษย์จะมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมาน้อยเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความรู้สึกที่ไม่มั่นคงทางอารมณ์ที่มีอยู่

เดอร์ ยัง (1958) กล่าวว่าคนไทยมีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อพวกวิญญาณซึ่งมีอยู่ทุก ๆ สถานการณ์ของชีวิต เช่น พิธีการเกิด การตาย ตลอดจนพิธีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต มนุษย์เชื่อว่า วิญญาณหรือผีเป็นสิ่งที่ต้องยำเกรง และเคารพ ความเชื่อเหล่านี้แม้จะหมดไปมากแล้วแต่ก็ยังมีผลมาถึงอยู่ตลอดมา เดอร์ ยัง ยังได้กล่าวถึงการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและพิธีบางประการที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องโชคลาง เช่น พิธีการแต่งงาน มีการไหว้ผี ไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว การปักเสาเอกเวลาขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

Tobacyk และ Milford (1983) ได้ทำการศึกษาความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา กับบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ โดยมีสมมติฐานว่า ปรัชญาการณอบกติมักจะเกี่ยวข้องกับอิทธิพลภายนอกซึ่งส่งผลต่อชีวิตของบุคคล ดังนั้น จึงน่าจะมีสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาและอำนาจควบคุมนอกตน ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน คือ มีสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอำนาจควบคุมนอกตน (เกี่ยวข้องกับที่บุคคลเชื่อว่า ชีวิตตนเองได้รับการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอก) และความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญ

งานวิจัยต่าง ๆ พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการมีประสบการณ์ที่ถูกคุกคาม และการเพิ่มขึ้นของความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับเวทย์มนต์หรือไสยศาสตร์ ดังเช่น การศึกษาของ Sales (1973) พบว่า บทความทางด้านโหราศาสตร์ที่ได้รับการตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา ระหว่างช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำในปี 1930 นั้น มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับที่ Padgett และ Jorgenson (1982) ได้ทำการนับจำนวนบทความโหราศาสตร์ เวทย์มนตร์ และลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในประเทศเยอรมนีระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากนี้ ยังพบว่าความสนใจในด้านโหราศาสตร์เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการเพิ่มขึ้นของการคุกคามทางการเมืองและทางเศรษฐกิจอีกด้วย และการศึกษาของ Keinan (1994) ได้รายงานไว้ว่า ไสยศาสตร์และความเชื่อเกี่ยวกับเวทย์มนตร์นั้นเกิดมากขึ้น ในช่วงที่บุคคลอยู่ในภาวะที่มีความเครียดสูงในระหว่างสงคราม อาจกล่าวได้

ว่า บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ตึงเครียดนั้นรู้สึกว้าเหวโศกเศร้าอาจจะช่วยให้ตนเข้าใจสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น และบอกได้ว่าทำไมจึงเกิดขึ้น ซึ่งความเชื่อในทางโหราศาสตร์นี้อาจจะทำหน้าที่เป็นตัวช่วยรองรับความวิตกกังวล ที่ปกป้องบุคคลจากภาวะวิตกกังวลก็เป็นได้ (Lillqvist & Lindeman, 1998)

Dag (1999) ได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อำนาจควบคุมตน และจิตพยาธิวิทยา ในนักศึกษาชาวตุรกี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาวตุรกีนั้นมาจากจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน จำนวน 350 คน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อำนาจควบคุมตน และจิตพยาธิวิทยา มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ Scheidt (1973) และ Tobacyk และ Milford (1983) ที่พบว่า ยิ่งมีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอกตนก็ยิ่งเชื่อในปรากฏการณ์อุปติมากขึ้น นอกจากนี้ Dag ยังสนใจศึกษาบทบาทของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาที่มีความหลากหลายในการทำนายอำนาจควบคุมตนและจิตพยาธิวิทยา เนื่องจากมิติที่หลากหลายของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาอาจจะทำนายเกณฑ์ของอำนาจควบคุมตน และจิตพยาธิวิทยาได้แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานี้สามารถทำนายอำนาจควบคุมตนได้ดีกว่าจิตพยาธิวิทยา แต่องค์ประกอบด้านความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อในแม่ดหมอมือของปรากฏการณ์อุปติเท่านั้นที่สามารถทำนายอำนาจควบคุมตนได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนความเชื่อในไสยศาสตร์ด้านเดียวที่สามารถทำนายจิตพยาธิวิทยาได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังที่ Tobacyk และ Milford (1984) และ Wolfradt (1997) พบว่ามีสหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางไสยศาสตร์ จิตวิญญาณ และจิตพยาธิวิทยา (เช่น ความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ความวิตกกังวล) อย่างมีนัยสำคัญ โดยในกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนสูงนั้น ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจควบคุมนอกตนจะมีลักษณะอาการจิตพยาธิวิทยามากกว่าผู้ที่เชื่อในอำนาจควบคุมในตน อย่างมีนัยสำคัญ

Dudley (1998) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของความเชื่อทางไสยศาสตร์ในการแสดงออกติดตามจากปัญหาที่ยังแก้ไขไม่ได้ การทดลองแรก ได้ให้นักศึกษาทำงานเกี่ยวกับอนาแกรม คือ ค้นหาคำศัพท์ ซึ่งจากการติดตามปัญหาที่แก้ไขไม่ได้นั้น นักศึกษาที่มีระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์สูงจะแก้ไขปัญหอนาแกรมได้มากกว่านักศึกษาที่มีระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์ต่ำ ส่วนในการทดลองที่สองนั้นได้ทำการวัดระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์ ทั้งก่อนและหลังที่จะให้ทำการค้นหาคำศัพท์ พบว่าระดับของความเชื่อทางไสยศาสตร์เพิ่มขึ้นในรายที่หาคำศัพท์ไม่พบ จากผลการทดลองทั้งสอง สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าผู้เข้าร่วมการทดลองจะอ้างอิงความเชื่อทางไสยศาสตร์ในสถานการณ์ที่แก้ไขไม่ได้ โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Matute (1995) ที่พบว่า ในสถานการณ์ที่ควบคุมไม่ได้ ประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลก็ยังคงไม่บกพร่องเมื่อมีความเชื่อ

ทางไสยศาสตร์มาเกี่ยวข้อง

จากผลการทดลองแรกของ Dudley (1998) อธิบายได้ว่า ผู้ร่วมการทดลองที่มีระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์สูงนั้นจะเกิดการจนนทงน้อย เนื่องจากผู้ร่วมการทดลองมีอำนาจควบคุมภายนอกตน เพราะเชื่อว่าผลที่เกิดกับชีวิตตนนั้นไม่ได้มาจากการกระทำของตน แต่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอก ส่วนในผลการทดลองที่สองนั้น การที่ระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์เพิ่มขึ้น อาจจะเป็นผลมาจากบุคคลเพิ่มความเชื่อไปยังอำนาจควบคุมภายนอกตนมากขึ้น กล่าวคือ บุคคลมักจะหลีกเลี่ยงการจนนทง โดยอธิบายว่าเป็นเพราะปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้

ในบางงานวิจัยพบว่า การศึกษาจะลดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา แต่ไม่ใช่ว่าจะไม่มีความเชื่ออยู่เลย ส่วนประเภทของคณะที่เรียนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งผลให้ความเชื่อแตกต่างกัน เช่น นักศึกษามหาวิทยาลัยในคณะสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และแพทย์ มีแนวโน้มจะเชื่อในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาน้อยกว่านักศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ (Gray & Mill, 1990) เช่นเดียวกับที่ Aarnio และ Lindeman (2005) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา, การศึกษา และรูปแบบการคิด พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาน้อยกว่านักศึกษาในการศึกษานอกโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามีสหสัมพันธ์ทางลบกับระดับการศึกษา อาจจะเป็นเนื่องมาจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยสอนให้มีการคิดวิเคราะห์มากกว่า และนักศึกษายังมีสติปัญญาและสนใจในการเรียนมากกว่านักศึกษาอื่น ๆ

ในด้านความเชื่อทางศาสนา นักวิจัยหลายคนได้พยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา บางงานวิจัยกล่าวว่าทั้งสองความเชื่อมีความสัมพันธ์กัน คือผู้ที่เชื่อในศาสนามักจะเชื่อในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาด้วย (Good, 2000; Orenstein, 2002) อาจจะเป็นเนื่องมาจากมุมมองของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ต่อความเชื่อในศาสนาและความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาว่าเป็นสิ่งที่มงายพิสูจน์ไม่ได้ เช่น Aarnio และ Lindeman (2007) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างศาสนาและความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในผู้ที่เชื่อในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา แต่มีความสัมพันธ์ทางลบในบุคคลที่ยึดมั่นในศาสนา และได้ทำการศึกษาอีกว่า ศาสนาและความเชื่อปกติเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ชีวิตในด้านลบอย่างไร โดยพบผลเช่นเดียวกับหลาย ๆ งานวิจัยที่ว่า ศาสนาและความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานั้นทำให้เกิดความรู้สึกควบคุมสถานการณ์ที่ควบคุมไม่ได้ ซึ่งจะลดระดับความวิตกกังวลของบุคคลลง (Nemeroff & Rozin, 2000) แสดงให้

เห็นว่า ความเชื่อในศาสนาและความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยานี้เกิดขึ้นเปรียบเสมือนกับใช้ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่คุกคามและวิกฤตของชีวิต

Wolfradt (1996) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การแยกจิตออกจากกาย ลักษณะนิสัยความวิตกกังวล และความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อทางไสยศาสตร์สามารถทำนายลักษณะนิสัยความวิตกกังวลได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Tobacyk, Nagot, และ Miller (1988) ที่พบว่า ไสยศาสตร์และจิตใจเป็นรูปแบบหนึ่งของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา แสดงถึงความเชื่อในโชคและการขาดการควบคุม แต่ความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณนั้นแสดงให้เห็นความเชื่อที่ว่าโลกสามารถเปลี่ยนได้ด้วยความตั้งใจของบุคคล

นอกจากนี้ Wiseman และ Watt (2003) ได้ทำการสำรวจความเชื่อเรื่องมงายหรือความเชื่อทางไสยศาสตร์ ซึ่งได้ทำการศึกษาระดับความแตกต่างของความเชื่อทางไสยศาสตร์ (ด้านลบและด้านบวก) ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามความแตกต่างของบุคคล ได้แก่ เพศ ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และความพึงพอใจในชีวิต ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงมีระดับความเชื่อในทางไสยศาสตร์หรือมงายมากกว่าผู้ชาย ส่วนความพึงพอใจในชีวิตนั้น ผู้ที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตต่ำมักจะมีแนวโน้มเข้าไปเชื่อในไสยศาสตร์มากกว่าผู้ที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเพศก็เป็นอีกปัจจัยที่เป็นความแตกต่างในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา นั่นคือ เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเชื่อในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามากกว่าผู้ชาย (Wolfradt, 1996; Vyse, 1997; Aarnio & Lindeman, 2007) เพราะผู้ชายมักจะมีแนวโน้มในการคิดวิเคราะห์มากกว่า และเพื่อนน้อยกว่าผู้หญิง (Lieberman, 2000; Pacini & Epstein, 1999) นอกจากนี้ผู้ชายมักจะสนใจในวิทยาศาสตร์มากกว่า (Wolfradt, 1996) ในขณะที่ผู้หญิงมักนับถือศาสนามากกว่า และมีจินตนาการมากกว่าผู้ชาย (Blackmore, 1994)

งานวิจัยในประเทศ

วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516 อ้างถึงใน มนตรี อนันตรักษ์, 2517) ได้กล่าวว่าสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเชื่อในเรื่องของพรหมลิขิตเป็นอันดับแรก ค่านิยมดังกล่าวก่อให้เกิดความยากลำบากในการควบคุมการเปลี่ยนแปลง และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะค่านิยมดังกล่าวนี้ทำให้บุคคลคิดว่าการเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งที่เป็นไปตามสังคมนั้นขึ้นอยู่กับพรหมลิขิตหรือความเป็นไปของสังคมเอง อานนท์ อาภาภิรมย์ (อ้างถึงใน มนตรี อนันตรักษ์,

2517) ได้กล่าวถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่สังคมไทยยึดมั่นว่าเป็นใจกลางนั้นประกอบด้วย

1. นามธรรมของสิ่งที่ไม่มีชีวิตและมีชีวิตได้แก่ "ชื่อ" ของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ โดยถือว่า "ชื่อ" ของคนมีความสำคัญและเป็นกลางของคนนั้น ๆ
2. รูปรธรรมของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่ รูปร่างลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ นอกจากนี้ยังถือว่า ใฝ่และปาน เป็นเรื่องของใจกลางอีกด้วย
3. ความฝัน เป็นการสะท้อนถึงใจกลางที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินในอนาคต เช่น คนฝันว่าถูกรัด ก็ถือว่าจะได้เนื้อคู่ และยังไปตีความหมายเป็นเลขท้ายของล็อตเตอรี่อีกด้วย
4. ประสบการณ์ ประสบการณ์บางอย่างถือว่าเป็นใจกลางอันจะส่งผลกระทบในด้านนั้น เช่นถือว่าการเห็นขบวนศพ เป็นใจกลางของความโชคร้าย
5. ปรากฎการณ์ทางธรรมชาติ สังคมไทยยึดถือว่าสิ่งที่ปรากฏขึ้นตามธรรมชาติเป็นใจกลางของความโชคร้ายหรือโชคดี
6. พิธีการ คนไทยนิยมประกอบพิธีการ ตามที่สังคมยึดถือว่าเป็นใจกลางแห่งความดีพิธีการต่าง ๆ เชื่อว่าเป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความสุขความเจริญแก่ชีวิต ทรัพย์สิน และสังคม เช่น ประเพณีการปูที่นอนของคู่บ่าวสาว

สายสุรี วัชรเกียรติ (2506, อ้างใน มนตรี อนันตรักษ์, 2517) กล่าวว่า ได้แปลบทความการศึกษาเรื่องความเชื่อใจกลางของ Conklin ที่ได้ให้บัณฑิตมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาตอบคำถามเกี่ยวกับการเชื่อใจกลาง พบว่า ร้อยละ 82 ตอบว่าเชื่อใจกลาง โดยเมื่อแบ่งออกเป็น ชาย-หญิง พบว่าร้อยละ 73 ของเพศชาย และร้อยละ 90 ของเพศหญิงที่เชื่อใจกลาง ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นว่าเพศหญิงมีจำนวนที่เชื่อใจกลางมากกว่าเพศชาย

ทานิต โชครณะศิริ และรัศมน กัลยาศิริ (2552) ได้ทำการศึกษาในระดับภาวะสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้เข้ารับบริการทางโหราศาสตร์จากหมอดู พบว่าผู้เข้ารับบริการทางโหราศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าร้อยละ 66.20 กลุ่มตัวอย่างมีระดับสุขภาพจิตที่ปกติ แต่มีบ้างที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ซึ่งผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีขึ้นมักจะมีรายได้น้อย มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ มีระดับความเครียดในปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมความเสี่ยงโชค เคยใช้สารเสพติด และมีความปรารถนาในการล่วงรู้อนาคต ซึ่งผู้เข้ารับบริการจากหมอดูส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมกำลังใจหรือเป็นที่พึ่งทางใจ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา หรือนิยมกิจกรรมที่คล้ายกับการดูดวง เช่น การเสี่ยงโชค เนื่องจากเป็นการคาดหวังถึงสิ่งที่จะเกิดในอนาคตอาจจะเนื่องมาจากว่าบุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หรือขาดความพึงพอใจในชีวิตจึงยึดถือสิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนหลักในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลระหว่างความเชื่ออำนาจควบคุมตน ความวิตกกังวล ความพึงพอใจในชีวิตที่ส่งผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

สมมติฐาน

1. ความเชื่ออำนาจควบคุมนอกตน (external locus of control) จะมีอิทธิพลทางบวกกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา
2. บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลจะมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา
3. ความพึงพอใจในชีวิตจะมีอิทธิพลทางลบกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจควบคุมตน ความวิตกกังวล ความพึงพอใจในชีวิต และความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ที่มีอิทธิพลต่อนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น : ความเชื่ออำนาจควบคุมตน (locus of control) บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล (trait anxiety) และความพึงพอใจในชีวิต (life satisfaction)

ตัวแปรตาม : ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (paranormal belief)

คำจำกัดความ

ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (Paranormal) หมายถึง เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ในทางวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน หรือยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัด รวมทั้งไม่เข้ากับการรับรู้ ความเชื่อ ความคาดหวังในความเป็นจริงด้วย

ในงานวิจัยนี้ วัดจากคะแนนของมาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา พัฒนาโดยผู้วิจัย ตามแนวคิดของ Tobacyk (1988) จากมาตร The revised form of the Paranormal Belief Scale (PBS-R)

ความเชื่อด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งที่เป็นความรู้สึกพิเศษ เกิดมาจากการเชื่อกลายเป็นเคารพนับถือ เพราะเชื่อว่าสิ่งนั้นมีอำนาจเหนือวิถีชีวิตของมนุษย์ บางครั้งอาจจะปรากฏในรูปของรูปเคารพ และอาจมีพิธีบูชา บวงสรวง เพื่อสร้างสัมพันธ์กับ

อำนาจนั้น พิสูจน์ได้ยากว่ามีอยู่จริงรวมถึงเรื่องความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา

ความเชื่อด้านไสยศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ที่ใช้เวทย์มนต์คาถาที่เป็นข้อความลึกลับ มีแบบแผน หมายถึงพลังอำนาจภายนอกที่ไม่มีตัวตนอาจจะรวมอยู่ในตัวบุคคลหรือวัตถุสิ่งของด้วย เช่น เครื่องรางของขลัง การแปลงกายต่าง ๆ ในที่นี้จะรวมถึง พลังจิตด้วย ซึ่งมีอำนาจให้เกิดขึ้นตามแต่ผู้บริกรรมคาถาจะต้องการ เช่น ทำให้ผู้อื่นหลงรัก ป้องกันอันตราย ปลูกเสกเพื่อสิริมงคล ไปจนถึงทำคุณไสยฝังรูปฝังรอย

ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อเรื่องที่เกิดมาจากคำทำนายจากการเคลื่อนตำแหน่งของดวงดาวสัมพันธ์กับชีวิต ได้แก่วันเดือนปีเกิด เวลาตกฟาก สถานที่เกิด ที่จะส่งผลต่อความเชื่อเรื่องดวงชะตาว่าได้ถูกกำหนดไว้แล้ว มีหมอดูเป็นผู้ให้คำทำนาย รวมถึงเรื่องความเชื่อเรื่อง ชะตาราตี ฤกษ์ยาม การตั้งชื่อเปลี่ยนชื่อ

ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวกับสิ่งภายนอกกว่ามีอำนาจบางอย่างแฝงอยู่ ส่งผลให้เตือนหรือบอกเหตุการณ์ที่จะเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในอนาคตในเชิงดีหรือไม่ดีต่อบุคคล เป็นการทักทักคาดเดา ตามความเชื่อและความรู้สึกของบุคคล ไม่มีการกำกับด้วยพิธีกรรมใดใด ยากแก่การพิสูจน์ด้วยวิทยาศาสตร์ ที่นอกเหนือจากการทำนายจากหมอดูแขนงต่าง ๆ แต่ในที่นี้รวมถึงความเชื่อเรื่องความฝันบอกเหตุ และเรื่องของทิศทาง สถานที่ หรือลักษณะฮวงจุ้ย แต่ไม่ครอบคลุมถึงเรื่องฤกษ์ยาม เนื่องจากเรื่องฤกษ์ยามน่าจะเป็นการคำนวณทางโหราศาสตร์

ความเชื่อด้านลักษณะคนและสัตว์ หมายถึง ความเชื่อที่อธิบายเรื่องลักษณะทางกายภาพ เช่น รูปพรรณสัณฐาน บ่งบอกถึงประสิทธิภาพ ความสามารถของตัวบุคคลหรือของสัตว์ สามารถบ่งบอกทำนายทายทักถึงลักษณะนิสัย และอนาคต มีการรวบรวมและถ่ายทอดวิชาจากโบราณเพื่อใช้ในการทำนาย ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ รวมถึงวาสนา ซึ่งยากแก่การพิสูจน์ด้วยวิทยาศาสตร์ เช่น ตำราโหงวเฮ้ง ตำราลักษณะช้าง ม้า ตำราการดูลายมือ นอกจากนั้นยังรวมไปถึงลักษณะที่ผิดปกติด้วย เช่น สุนัข 3 หัว

ความเชื่อด้านวิญญาณ หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับผี วิญญาณ การถอดดวงจิตออกจากร่างกาย

ความเชื่ออำนาจควบคุมตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านดีและด้านร้าย ในแง่สาเหตุของประสบการณ์หรือเหตุการณ์นั้น ๆ แบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ ความเชื่ออำนาจในตน และความเชื่ออำนาจนอกตน ซึ่งในตัวบุคคลสามารถมีบุคลิกภาพความเชื่ออำนาจควบคุมตนได้ทั้ง 2 มิติ ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลจะมีด้านใดสูงกว่าด้านใดในแต่ละเหตุการณ์

ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านดีและด้านร้าย ที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการกระทำของตนเอง และตนเองสามารถควบคุมได้

ความเชื่ออำนาจนอกตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านดีและด้านร้าย ว่าขึ้นอยู่กับอำนาจของอิทธิพลภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ตนเองควบคุมไม่ได้

ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม เป็นบทบาทการรับรู้ ความต่างระหว่างสิ่งที่มีกับสิ่งที่ตนต้องการ เทียบกับสิ่งที่ผู้อื่นมี สิ่งที่ดีที่สุดที่เคยมีในอดีต และสิ่งที่คาดหวังในอนาคต

บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล หมายถึง ความวิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัว (trait anxiety) มีลักษณะคงที่ ไม่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรม เป็นเพียงตัวเสริมความวิตกกังวล หรือตัวประกอบของความวิตกกังวลที่มีต่อสภาพการณ์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในบริบทของสังคมไทย
2. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา นำไปสู่การป้องกันเพื่อไม่ให้ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาเป็นปัญหาของสังคมไทยต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักจิตวิทยา และผู้ที่เกี่ยวข้องสนใจ นำเรื่องความเชื่ออำนาจควบคุมตน ความวิตกกังวล ความพึงพอใจในชีวิต ไปพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยที่ช่วยลดปัญหาความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลระหว่างความเชื่ออำนาจควบคุมตน ความวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิตต่อความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนาเครื่องมือ

1.1 กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนามาตรความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน และข้าราชการจำนวน 40 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนามาตรอำนาจควบคุมตน ได้แก่ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากคณะต่างๆ จำนวน 125 คน

2. กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดในหลักสูตรต่างๆ จำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรวัดอำนาจควบคุม ตนพัฒนาโดยผู้วิจัย พัฒนารึ้นตามแนวคิดของ Rotter (1975)
2. มาตรวัดความวิตกกังวลประจำตัวของนันทินี สุขมงคล (2547) พัฒนารึ้นตามแนวคิดของ Spielberger และคณะ (1983) จากมาตร STAI Form Y-2
3. มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตของธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ (2552) พัฒนารึ้นตามแนวคิดของ Pavot และ Diener (1993) จากมาตร Satisfaction with Life Scale
4. มาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา พัฒนารึ้นโดยผู้วิจัย ตามแนวคิดของ Tobacyk (1988) จากมาตร The revised form of the Paranormal Belief Scale (PBS-R)

1. มาตรการวัดความพึงพอใจในชีวิต

มาตรการนี้เป็นมาตรการวัดความพึงพอใจในชีวิตของ Pavot และ Diener (1993) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดย ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ (2552) ชื่อมาตรการ Satisfaction with Life Scale (SWLS) มีข้อกระทงรวมทั้งหมด 5 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด โดยมีลักษณะมาตราประมาณค่า (rating scale) 7 ระดับ ซึ่ง ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ (2552) ได้ทำการปรับปรุงมาตราประมาณค่าเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ไม่ตรงเลย ไม่ค่อยตรง ไม่ตรงและตรงพอๆกัน ค่อนข้างตรง ตรงที่สุด (ดูภาคผนวก ก)

มาตรการวัดความพึงพอใจในชีวิตมีทั้งหมด 5 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ได้แก่ ไม่ตรงเลย ไม่ค่อยตรง ไม่ตรงและตรงพอๆกัน ค่อนข้างตรง ตรงที่สุด โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดความหมายดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่ตรงอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่ตรง
- 3 หมายถึง ตรงและไม่ตรงพอๆกัน
- 4 หมายถึง ค่อนข้างตรง
- 5 หมายถึง ตรงอย่างยิ่ง

มาตรการวัดความพึงพอใจในชีวิตของ Pavot และ Diener (1993) ที่แปลโดย ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ ผ่านขั้นตอนการแปลเป็นภาษาไทยทั้ง การแปลแบบไปข้างหน้า (forward translation) และการแปลแบบย้อนกลับ (backward translation) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลภาษา และนักจิตวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการแปลภาษา และได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิตนักศึกษา บุคคลทั่วไป พนักงานองค์การ ภาครัฐและเอกชน จำนวน 200 คน มีการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆในมาตรการ (Corrected Item-Total Correlation) จนได้มาตรการที่เป็นที่เชื่อถือได้และรายงานค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .81 (ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ ก1 ภาคผนวก ก)

2. มาตรการวัดความวิตกกังวล

มาตรการวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยนำมาใช้เก็บข้อมูล คือ แบบประเมินความวิตกกังวลประจำตัว STAI Form Y-2 ของ Spielberger และคณะ (1983) ที่พัฒนาและแปลเป็นภาษาไทยโดย นันทินี สุขมงคล (2547) มีข้อกระทงรวมทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่ง STAI Form Y-2 เป็นแบบ

ประเมิน A-Trait หรือความวิตกกังวลทั่วไป ระดับที่ใช้ประเมินความวิตกกังวลมี 4 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 4 ได้แก่ เกือบจะไม่เคยเกิด เกิดเป็นบางครั้ง เกิดบ่อยครั้ง และเกิดเกือบตลอดเวลา โดยข้อคำถามจะเลือกเฉพาะลักษณะของความวิตกกังวลที่มีความสม่ำเสมอในระยะเวลาหนึ่ง และไม่ได้ถูกกระทบจากสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป (ดูภาคผนวก ข)

มาตรวัดความวิตกกังวลประจำตัวมีทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเป็น ข้อกระทบทางบวก จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,3,6,7,10,13,14,16 และ 19 อีกกรณีหนึ่งคือข้อกระทบทางลบ จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2,4,5,8,9,11, 12,15,17,18 และ 20 โดยมีระดับที่ใช้ประเมินความวิตกกังวลมี 4 ระดับ ตั้งแต่ เกือบจะไม่เคยเกิด เกิดเป็นบางครั้ง เกิดบ่อยครั้ง และเกิดเกือบตลอดเวลา โดยแบ่งการกำหนดความหมายของข้อกระทบออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1) ข้อกระทบทางบวก

- 1 หมายถึง เกิดเกือบตลอดเวลา
- 2 หมายถึง เกิดบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง เกิดขึ้นเป็นบางครั้ง
- 4 หมายถึง เกือบจะไม่เคยเกิดขึ้นเลย

2) ข้อกระทบทางลบ

- 1 หมายถึง เกือบจะไม่เคยเกิดขึ้นเลย
- 2 หมายถึง เกิดขึ้นเป็นบางครั้ง
- 3 หมายถึง เกิดบ่อยครั้ง
- 4 หมายถึง เกิดเกือบตลอดเวลา

การแปลผลคะแนน ตามคู่มือ State-Trait Anxiety Inventory Form Y ของ Spielberger (1983 อ้างใน ทรงเกียรติ ลั่นหลาม, 2550) มีรูปแบบการคิดคะแนน ดังนี้

คะแนนดิบ คือ คะแนนที่ได้ทั้งหมดจากการตอบคำถามทุกข้อนำมารวมกัน ซึ่งคะแนนสูงสุดที่จะเป็นไปได้ คือ 80 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลเชิงคุณภาพ

คะแนนรวมระหว่าง 20-39 คะแนน แสดงว่า มีบุคลิกภาพวิตกกังวลต่ำ

คะแนนรวมระหว่าง 40-59 คะแนน แสดงว่า มีบุคลิกภาพวิตกกังวลปานกลาง

คะแนนรวมระหว่าง 60-80 คะแนน แสดงว่า มีบุคลิกภาพวิตกกังวลสูง

มาตรวัดความวิตกกังวลของ Spielberger และคณะ (1983) ได้มีการนำไปใช้อย่าง

กว้างขวางทั้งในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัย บุคคลที่มีการศึกษาน้อย หรือผู้มีปัญหาทางอารมณ์ อายุ 19-39 ปี โดยการทดสอบซ้ำ 2 ครั้ง (test-retest) ระยะเวลาทดสอบห่างกัน 30 วัน และ 60 วัน ค่าความเที่ยง (reliability) ของมาตรวัดมีค่าเท่ากับ .65 และ .77 ตามลำดับ และรายงานค่าความสอดคล้องภายใน (Cronbach's alpha) เท่ากับ .90 และ .92 มาตรวัดนี้เป็นที่ยอมรับและนิยมใช้กันแพร่หลายมาก เนื่องจากไม่ค่อยพบปัญหาในเรื่องการใช้มาตรข้ามวัฒนธรรม

นันทินี ศุภมมงคล ได้นำมาตรที่แปลเป็นภาษาไทยโดย มาลาตี รุ่งเรืองศิริพันธ์ (2542) มาปรับภาษาในแต่ละข้อคำถาม และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน และได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 155 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามสภาพ (concurrent validity) โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) มีการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในมาตรวัด (Corrected Item-Total Correlation) และพบว่าข้อกระทง 3 ข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ แต่ต้องคงไว้เพื่อให้มาตรวัดมีข้อกระทงที่ครอบคลุมตามโครงสร้าง

จากนั้นผู้วิจัยได้หาความเที่ยงของแบบทดสอบโดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความสอดคล้องภายในเท่ากับ .83 (ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ ข1 ภาคผนวก ข)

3. มาตรวัดอำนาจควบคุมตน

มาตรวัดอำนาจควบคุมตนที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นมาตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเอง โดยพัฒนาจากมาตรวัดที่ เกศกร กภาพแก้ว (2551) กัณฑ์ภัสสร เรื่องไพโรจน์ (2551) นฤชยา ทองจินดา (2546) และภัทรภรณ์ แจ่มใส (2549) ได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Rotter (1975) จากการปรับปรุงมาตรวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตน I-E scale พบว่ามาตรวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตน แต่ละฉบับนั้นมีข้อกระทงเป็นจำนวนมาก จึงพัฒนาปรับปรุงขึ้นใหม่ให้มีจำนวนข้อกระทงที่น้อยลง เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงสร้างเป็นข้อกระทงรวมของมาตรวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตนทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ ซึ่งเป็นมาตรประเมิน 2 ระดับ ให้เลือกตอบคำตอบ ใช่ หรือไม่ใช่ เพื่อประเมินความเชื่ออำนาจควบคุมตนของแต่ละบุคคล

เกี่ยวกับความเชื่อมโยงและการควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของตน เช่น เรื่องผิดธรรมชาติ ผลการกระทำที่สัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม ภายใต้สมมติฐานเบื้องต้นว่า ความเชื่ออำนาจควบคุมตนนั้นประกอบไปด้วยมิติที่แตกต่างกัน 2 มิติ คือ ความเชื่ออำนาจในตน และความเชื่ออำนาจนอกตนซึ่ง ทั้ง 2 มิติเป็นบุคลิกภาพที่เป็นอิสระจากกัน ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่บุคคลเผชิญ หมายถึง เป็นไปได้ที่บุคคลจะมีความเชื่อทั้งสองมิติในเวลาเดียวกัน

มาตรวัดนี้แบ่งข้อคำถามที่แสดงถึงความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในตนและนอกตน ดังนี้

1. ข้อคำถามที่แสดงถึงความเชื่ออำนาจในตน จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 6 8 9 10 12 13 15 18 21 22 และ 23
2. ข้อคำถามที่แสดงถึงความเชื่ออำนาจนอกตน จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 2 4 5 7 11 14 16 17 19 20 และ 24

วิธีการประเมินผลจากมาตรวัดเป็นการแยกวิเคราะห์ในแต่ละมิติ โดยรวมคะแนนทั้งในมิติความเชื่ออำนาจในตน และมิติความเชื่ออำนาจนอกตน ขึ้นต่อกันต่อมาใช้คะแนนรวมของทั้งสองมิติเพื่อแบ่งตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้มีความเชื่ออำนาจในตนสูง คือ ผู้ที่ได้คะแนนในมิติความเชื่ออำนาจในตนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 ขึ้นไป และได้คะแนนในมิติความเชื่ออำนาจนอกตนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 ลงมา
2. กลุ่มผู้มีความเชื่ออำนาจนอกตนสูง คือ ผู้ที่ได้คะแนนในมิติความเชื่ออำนาจนอกตนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 ขึ้นไป และได้คะแนนในมิติความเชื่ออำนาจในตนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 ลงมา

เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพกับ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากคณะต่าง ๆ จำนวน 125 คน พบว่าจำนวนข้อกระทงทั้งหมดผ่านการทดสอบสถิติที่ 22 ข้อ และเมื่อวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่น ๆ ทั้งหมด (Corrected Item–Total Correlation หรือ CITC) พบว่ามีข้อกระทงที่ผ่านการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับข้อคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ในมาตรวัดจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นมิติละ 10 ข้อ และเพื่อความเหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อกระทงให้มีจำนวนน้อยลงเป็นมิติละ 7 ข้อ รวมข้อกระทงทั้งหมดในมาตรวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตน 14 ข้อ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในแง่ความครอบคลุมเนื้อหา และข้อกระทงที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับข้อคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ สูงที่สุดใน 7 ลำดับแรก

จากนั้นผู้วิจัยได้หาความเที่ยงของมาตรวัดด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's alpha) ได้ค่าความสอดคล้องภายในของมิติตความเชื่ออำนาจในตนเท่ากับ .78 และ ค่าความสอดคล้องภายในมิติตความเชื่ออำนาจนอกตนเท่ากับ .85

4. มาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

มาตรวัดนี้เป็นแบบวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเอง โดยศึกษาจากโครงสร้างและนำบางส่วนมาแปลเป็นภาษาไทยจากมาตรวัด Revised Paranormal Belief Scale(R-PSB) ของ Tobacyk และ Milford (1983) ที่มีจำนวน 26 ข้อ ใน 7 องค์ประกอบ ซึ่งพัฒนาต่อมาจากมาตร Paranormal Belief Scale (PSB) ที่มีจำนวน 25 ข้อใน 5 องค์ประกอบ

ในขั้นพัฒนามาตรวัด ได้สร้างข้อกระทงขึ้นมาทั้งหมด 60 ข้อ ที่ครอบคลุมความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา และเปลี่ยนแปลงโครงสร้างให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือให้สอดคล้องกับความเชื่อที่อยู่ในวัฒนธรรมและบริบทของสังคมไทย โดยกำหนดโครงสร้างใหม่และแบ่งข้อคำถามทั้งหมดเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อด้านไสยศาสตร์ ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ ความเชื่อด้านโศคลง ความเชื่อด้านลักษณะของคนและสัตว์ และความเชื่อด้านวิญญาณ มาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามีลักษณะมาตรประมาณค่า (rating scale) 7 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน ค่อนข้างเห็นด้วย เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ดูภาคผนวก ง)

มาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ระดับที่ใช้ประเมินความวิตกกังวลมี 7 ระดับ โดยแบ่งการให้คะแนนข้อกระทงออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1) ข้อกระทงทางบวก

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
- 4 หมายถึง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน
- 5 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- 6 หมายถึง เห็นด้วย
- 7 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2) ข้อกระทงทางลบ

- 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- 4 หมายถึง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน
- 5 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
- 6 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 7 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากนั้น จึงนำมาตรดั่งกล่าว ไปตรวจสอบคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนามาตรฐานความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน และข้าราชการจำนวน 40 คน โดยแยกวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงทั้งหมด 60 ข้อ จากการหาค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มสูง (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 หรือมากกว่า) และกลุ่มต่ำ (เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 หรือต่ำกว่า) ด้วยสถิติทดสอบที พบว่า ข้อกระทงทั้ง 57 ข้อ สามารถจำแนกคะแนนระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมข้ออื่น ๆ ทั้งหมด (Corrected Item–Total Correlation หรือ CITC) พบว่ามีข้อกระทงที่ผ่านการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับข้อคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ในมาตรวัดจำนวน 54 ข้อ โดยมีความเที่ยงของมาตรวัดด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's alpha) ได้ค่าความสอดคล้องภายในเท่ากับ .94

จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) กำหนดบังคับเป็น 1 องค์ประกอบ เพื่อพิจารณาข้อกระทงที่แสดงความเป็นตัวแทนของความเชื่อแต่ละด้านทั้งหมด 6 ด้าน และคัดเลือกมาด้านละ 4 ข้อ โดยพิจารณาจากข้อกระทงที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) สูงที่สุดเป็น 4 อันดับแรกของแต่ละองค์ประกอบ จึงได้ข้อกระทงทั้งหมดในมาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยารวมทั้งสิ้น 24 ข้อ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัดโดยมีข้อกระทงทั้ง 24 ข้อ ด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .90

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาคั้งนี้

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Study) หรือเชิงสำรวจ เป็นการหาอิทธิพลระหว่างความเชื่ออำนาจควบคุมตน ความวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิตต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลโดยการแจกมาตรวัดทั้ง 4 มาตร พร้อมกันในคราวเดียว ประกอบด้วยมาตรวัดอำนาจควบคุมตน มาตรวัดความวิตกกังวล มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต และมาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ให้กับนิสิต นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสำรวจทั้งสิ้น 300 ชุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการคำนึงถึงความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตอบคำถามในมาตรวัดของกลุ่มตัวอย่าง จึงจัดให้มีการสร้างความแตกต่างในการจัดลำดับชุดมาตรวัดให้มีความแตกต่างเพื่อป้องกันปัจจัยแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเหนี่ยย้อ หรือสูญเสียความตั้งใจในการทำมาตรวัดในข้อหลัง ๆ จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บมาได้สมบูรณมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บสำรวจนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (simple regression) เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรอำนาจควบคุมตน ตัวแปรความวิตกกังวลประจำตัว และตัวแปรความพึงพอใจในชีวิต ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา เพื่อทดสอบสมมติฐาน อีกทั้งยังใช้สถิติอื่น ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้อื่นในข้อมูลที่มีอยู่ด้วย

บทที่ 3 ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

- 1.ความเชื่ออำนาจนอกตน (external locus of control) มีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา
- 2.ลักษณะบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลมีอิทธิพลทางบวก ต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา
- 3.ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) วิเคราะห์ผล แปลผล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานทางสถิติ ได้แก่ ความถี่และร้อยละ ของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษา จำนวน 325 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 325)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	207	63.7
ชาย	118	36.3
รวม	325	100.0
สถานศึกษา		
จุฬาลงกรณ์	173	53.2
ธรรมศาสตร์	107	32.9
อื่นๆ	45	13.8

รวม	325	100
กลุ่มวิชาที่ศึกษา		
วิทยาศาสตร์	138	42.5
สังคมศาสตร์	91	28.0
มนุษยศาสตร์	54	16.6
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	42	12.9
รวม	325	100
ภูมิลำเนา		
กรุงเทพมหานคร	171	52.6
ต่างจังหวัด	154	47.4
รวม	325	100

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.7 เพศชาย ร้อยละ 36.3 ส่วนใหญ่ศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 53.2 รองลงมาคือธรรมศาสตร์ ร้อยละ 32.9 และนอกนั้นเป็นมหาวิทยาลัยอื่นๆ ร้อยละ 13.8

นอกจากนี้ส่วนใหญ่ยังศึกษาในกลุ่มวิชาด้านวิทยาศาสตร์ถึงร้อยละ 42.5 รองลงมาคือด้านสังคมศาสตร์ ร้อยละ 28.0 ด้านมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 16.6 และด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ร้อยละ 12.9 ส่วนภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 52.6 และต่างจังหวัด 47.4

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานทางสถิติของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 2

ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ของตัวแปรในด้านต่างๆ

(N = 325)

ตัวแปร	Mean	SD	Minimum	Maximum
ความเชื่ออำนาจในตน	6.98	1.09	0.00	8.00
ความเชื่ออำนาจนอกตน	2.43	1.19	0.00	6.00
บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล	2.27	0.30	1.35	3.60
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	3.22	0.67	1.00	5.00
ความเชื่อทางโหราศาสตร์และ ปรีชาวิทยา	3.53	0.70	0.83	5.42

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเชื่ออำนาจในตน มีค่าเฉลี่ยสูงถึง 6.98 แต่ความเชื่ออำนาจนอกตนกลับมีคะแนนค่าเฉลี่ยเพียง 2.43 ส่วนบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีค่าเฉลี่ย 2.27 จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 3.22 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน และความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา มีคะแนนเฉลี่ย 3.53 จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ความเชื่ออำนาจนอกตน (external locus of control) มีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

งานวิจัยนี้ได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression) เพื่อทดสอบว่าความเชื่ออำนาจนอกตนมีอิทธิพลทางบวก ต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาหรือไม่ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (N = 325)

	ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรัจิตวิทยา	ความเชื่ออำนาจนอกตน
ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรัจิตวิทยา	1.00	.13
ความเชื่ออำนาจนอกตน	.13	1.00
M	3.53	2.43
SD	.70	1.19

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตารางที่ 3 ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ ความเชื่ออำนาจนอกตน และตัวแปรตาม 1 ตัว คือ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา พบว่า

ความเชื่ออำนาจนอกตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .13 จากนั้น วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) โดยสามารถสรุปและ วิเคราะห์ผลได้ดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R square) ค่า สัมประสิทธิ์ในการทำนายที่ปรับแก้ (Adjusted R square) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) (N = 325)

	R	R square	Adjusted R square	R square change	F
ความเชื่ออำนาจนอกตน	.13	.017	.01	.02	5.73

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรความเชื่ออำนาจนอกตน มีค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ .13 และสามารถอธิบาย ความแปรปรวนในตัวแปรตาม ซึ่งในที่นี้คือความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ร้อยละ 1.70

ตารางที่ 5

การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) ของตัวแปรพยากรณ์ที่มี อิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (N = 325)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t
ค่าคงที่	3.34	.09	-	38.05
ความเชื่ออำนาจนอกตน	.08	.03	.13	2.39

หมายเหตุ * $p < .05$

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) พบว่าตัวแปรความเชื่ออำนาจนอกตน มีอิทธิพลทางบวก ($\beta = .13$) ต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรัจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) สามารถเขียนเป็นสมการทำนาย ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ดังนี้

$$\text{ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา} = 3.34 + .08(\text{ความเชื่ออำนาจนอกตน})$$

จากสมการทำนาย อธิบายได้ว่า ตัวแปรความเชื่ออำนาจนอกตน มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ .08 ซึ่งแสดงว่า เมื่อคะแนนความเชื่ออำนาจนอกตนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา เพิ่มขึ้น .08 หน่วย และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน ($\beta = .13$)

นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้ว่า ความเชื่ออำนาจนอกตนสามารถทำนาย ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ร้อยละ 1.70

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลมีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

งานวิจัยนี้ได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) เพื่อทดสอบว่าลักษณะบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา หรือไม่ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (N = 325)

	ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรัจิตวิทยา	บุคลิกภาพ แบบวิตกกังวล
ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา	1.00	.16
บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล	.16	1.00
M	3.53	2.27
SD	.70	.30

หมายเหตุ ** $p < .01$

จากตารางที่ 6 ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล และตัวแปรตาม 1 ตัว คือ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา พบว่าบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .16

จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) โดยสามารถสรุปและวิเคราะห์ผลได้ดังตารางที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R square) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายที่ปรับแก้ (adjusted R square) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) (N = 325)

	R	R square	Adjusted R square	R square change	F
บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล	.16	.02	.02	.02	7.93

หมายเหตุ ** $p < .01$

จากตารางที่ 7 พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ .16 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตาม ซึ่งในที่นี้คือ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ร้อยละ 2.0

ตารางที่ 8

การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) ของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (N = 325)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t
ค่าคงที่	2.71	.29	-	9.39
บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล	.36	.13	.16	2.82

หมายเหตุ ** $p < .01$

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) พบว่าตัวแปรบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีอิทธิพลทางบวก ($\beta = .16$) ต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) สามารถเขียนเป็นสมการทำนาย ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ดังนี้

$$\text{ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา} = 2.71 + .36(\text{บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล})$$

จากสมการทำนาย อธิบายได้ว่า ตัวแปรบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ .36 ซึ่งแสดงว่า เมื่อบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา เพิ่มขึ้น .36 หน่วย และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน ($\beta = .16$)

นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้ว่า บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลสามารถทำนายความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ร้อยละ 2.0

สมมติฐานที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

งานวิจัยนี้ได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression) เพื่อทดสอบว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา หรือไม่ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ($N = 325$)

	ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรัจิตวิทยา	ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม
ความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรัจิตวิทยา	1.00	-.07
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	-.07	1.00
<i>M</i>	3.53	3.22
<i>SD</i>	.70	.67

หมายเหตุ $p < .05$

จากตารางที่ 9 ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และตัวแปรตาม 1 ตัว คือ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา พบว่าความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .07

จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) โดยสามารถสรุปและวิเคราะห์ผลได้ดังตารางที่ 10 และ 11

ตารางที่ 10

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R square) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายที่ปรับแก้ ($adjusted R$ square) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ($N = 325$)

	R	R square	$Adjusted$ R square	R square change	F
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	.07	.005	.002	.005	1.69

หมายเหตุ $p > .05$

จากตารางที่ 10 พบว่า ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจาก ศูนย์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ .07 และสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตาม ซึ่งในที่นี้คือ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้ร้อยละ 0.50

ตารางที่ 11

การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) ของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา (N = 325)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t
ค่าคงที่	3.77	.19	-	19.79
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	-.08	.06	-.07	-1.30

หมายเหตุ $p > .05$

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) พบว่าตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีอิทธิพลทางลบ ($\beta = -.07$) ต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยใช้บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน (moderate) เพื่อทดสอบว่าความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression) เพื่อทดสอบว่าความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางลบบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลหรือไม่ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (N = 325)

	บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล	ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม
บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล	1.00	-.493***
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	-.493***	1.00
M	2.27	3.22
SD	.30	.67

หมายเหตุ *** $p < .001$

จากตารางที่ 12 ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 1 ตัว คือ ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และตัวแปรตาม 1 ตัว คือ บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล พบว่าความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .49

จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) โดยสามารถสรุปและวิเคราะห์ผลได้ดังตารางที่ 13 และ 14

ตารางที่ 13

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R square) ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายที่ปรับแก้ (adjusted R square) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) (N = 325)

	R	R square	Adjusted R square	R square change	F
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	.49	.243	.24	.243	103.44***

หมายเหตุ *** $p < .001$

จากตารางที่ 13 พบว่า ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีค่าสหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ .49 และสามารถ

อธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตาม ซึ่งในที่นี้คือ บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล ได้ร้อยละ 24.3

ตารางที่ 14

การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (simple regression analysis) ของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล ($N = 325$)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE_b	β	t
ค่าคงที่	2.98	.07	-	41.37
ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	-.22	.02	-.49	-10.17***

หมายเหตุ *** $p < .001$

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) พบว่าตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีอิทธิพลทางลบ ($\beta = -.49$) ต่อบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) สามารถเขียนเป็นสมการทำนายบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลได้ ดังนี้

$$\text{บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล} = 2.98 - .22(\text{ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม})$$

จากสมการทำนาย อธิบายได้ว่า ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีอิทธิพลทางลบต่อบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ .22 ซึ่งแสดงว่า เมื่อความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมลดลง 1 หน่วย จะทำให้ความวิตกกังวลเพิ่มขึ้น .22 หน่วย และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน ($\beta = -.49$)

นอกจากนี้ ยังสามารถอธิบายได้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมสามารถทำนายบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล ได้ร้อยละ 24.3

จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบตัวแปรส่งผ่าน ใช้การวิเคราะห์ Sobel Test โดยการหาค่า Z -value หากค่า Z มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยแทนค่าได้จากสูตรดังนี้

Sobel test equation

$$Z\text{-value} = a \cdot b / \text{SQRT} (b^2 \cdot S_a^2 + a^2 \cdot S_b^2)$$

โดยกำหนดให้

a = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมกับบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล ซึ่งมีค่าเท่ากับ .22

S_a = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ a ซึ่งมีค่าเท่ากับ .02

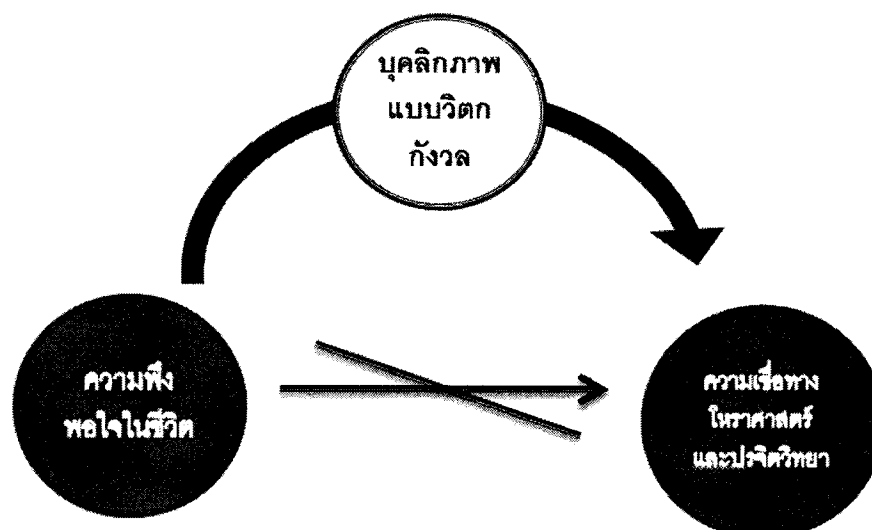
b = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลกับ paranormal belief ซึ่งมีค่าเท่ากับ .36

S_b = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b ซึ่งมีค่าเท่ากับ .13

แทนค่าสูตร

$$Z\text{-value} = -2.71^{**}, p < .01$$

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นการสนับสนุนว่าบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน (moderate) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพที่ 1 แสดงผลการทดสอบอิทธิพลทางอ้อม ระหว่างความพึงพอใจในชีวิต ต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

1. ภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน ระหว่างเมืองหลวงและต่างจังหวัด ส่งผลต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในบุคคลที่มีภูมิลำเนาต่างกัน โดยเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างบุคคลที่มีภูมิลำเนา ณ กรุงเทพมหานคร และบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด ด้วยการใช้ทดสอบสถิติที (Independent Sample t-test) ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของบุคคลที่มีภูมิลำเนา ณ กรุงเทพมหานคร และบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด

ตัวแปร	กลุ่ม	M	SD	Levene's test		t-test	
				F	p	t	p
ภูมิลำเนา	กรุงเทพมหานคร (N = 171)	3.63	.66	1.72	.19	-2.83	.003
	ต่างจังหวัด (N = 154)	3.41	.73				

หมายเหตุ ** $p < .01$

จากผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variance) ของตัวแปรภูมิลำเนา ระหว่างบุคคลที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร และบุคคลที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด ก่อนการทดสอบสถิติที โดยสถิติทดสอบ Levene's test พบว่า ตัวแปรภูมิลำเนา ระหว่างกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีความแปรปรวนไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรภูมิลำเนา ระหว่างกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ด้วยสถิติทดสอบที่แบบกรณีความแปรปรวนเท่ากัน (equal variance assumed)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรภูมิลำเนา ระหว่างกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พบว่า บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.63$) สูงกว่า บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด ($M = 3.41$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เพศหญิงมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา สูงกว่าเพศชาย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในเพศชายและเพศหญิง ด้วยการทดสอบสถิติที (Independent Sample t-test) ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเพศ

ตัวแปร	กลุ่ม	M	SD	Levene's test		t-test	
				F	p	t	p
เพศ	หญิง (N = 207)	3.65	.61	4.82	.03	4.17	.00
	ชาย (N = 118)	3.30	.79				

หมายเหตุ *** $p < .001$

จากผลการทดสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (homogeneity of variance) ของตัวแปรเพศ ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ก่อนการทดสอบสถิติที โดยสถิติทดสอบ Levene's test พบว่า ระหว่างเพศหญิงและชาย มีความแปรปรวนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ด้วยสถิติทดสอบที่แบบกรณีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (equal variance not assumed)

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ระหว่างเพศหญิงและชาย พบว่า เพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($M = 3.65$) สูงกว่าเพศชาย ($M = 3.30$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. กลุ่มคณะที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ว่านิสิต นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มคณะที่ศึกษาต่างกัน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์

และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันใน ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา และถ้าหากพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ต่อไป

เมื่อได้พิจารณาผลตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม โดยใช้ Levene's F test พบว่า ความเชื่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ของนิสิตนักศึกษา กลุ่มวิชาที่ศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแปรปรวนของข้อมูลเท่ากัน ($F(3, 321) = 2.20, p = .088$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชา 4 กลุ่มนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม (รวม)	3	0.10	0.20
ความคลาดเคลื่อน	321	0.50	
รวม			

หมายเหตุ Levene's F test (3, 321) = 2.20, $p = .088$.

4. กลุ่มคณะที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่ออำนาจนอกตน (external locus of control)

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ว่านิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มคณะที่ศึกษาต่างกัน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่ออำนาจนอกตน และถ้าหากพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ต่อไป

เมื่อได้พิจารณาผลตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม โดยใช้ Levene's F test พบว่า ความเชื่ออำนาจนอกตนของนิสิตศึกษากลุ่มวิชาที่ศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแปรปรวนของข้อมูล

เท่ากัน ($F(3, 321) = 0.22, p = .885$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่ออำนาจนอกตน ในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชา 4 กลุ่มนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่ออำนาจนอกตนในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม (รวม)	3	0.78	0.54
ความคลาดเคลื่อน	321	1.43	
รวม			

หมายเหตุ Levene's F test ($3, 321$) = 0.22, $p = .654$.

5. กลุ่มคณะที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่ออำนาจในตน (internal locus of control)

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ว่านิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มคณะที่ศึกษาต่างกัน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่ออำนาจในตน และถ้าหากพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ต่อไป

เมื่อได้พิจารณาผลตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม โดยใช้ Levene's F test พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนของนิสิตศึกษากลุ่มวิชาที่ศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแปรปรวนของข้อมูลเท่ากัน ($F(3, 321) = 1.14, p = .333$)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่ออำนาจในตน ในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มวิชา 4 กลุ่มนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของความเชื่ออำนาจในตนในนิสิตนักศึกษาที่ศึกษากลุ่ม
วิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>
ระหว่างกลุ่ม (รวม)	3	1.82	1.54
ความคลาดเคลื่อน	321	1.18	
รวม			

หมายเหตุ Levene's *F* test (3, 321) = 1.14, *p* = .204.

บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความเชื่ออำนาจนอกตน ความวิตกกังวล ความพึงพอใจในชีวิต ต่อความเชื่อเหตุการณ์ปกติ ซึ่งได้นำไปสำรวจกับนิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยแจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้นจำนวน 350 คน และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมาจำนวน 325 คน ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ความเชื่ออำนาจนอกตน (external locus of control) มีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนความเชื่ออำนาจนอกตน มีอิทธิพลทางบวกกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา ($\beta = .13, p < .05$) ซึ่งแสดงว่าความเชื่ออำนาจนอกตน มีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา

เมื่อพิจารณาระหว่างค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณในการวิเคราะห์อิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน มีความสามารถในการทำนายความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาหรือคิดเป็นร้อยละ 1.70 ซึ่งมีอิทธิพลที่สามารถทำนายได้พอควร ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลที่ได้นี้อาจจะสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ Tobacyk and Milford (1983) ที่ได้ทำการศึกษาความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยากับบุคลิกภาพแบบต่างๆ โดยมีสมมติฐานว่า ปรากฏการณ์ปกติมักจะเกี่ยวข้องกับอิทธิพลภายนอกซึ่งส่งผลต่อชีวิตของบุคคล ดังนั้น จึงน่าจะมีสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาและความเชื่ออำนาจนอกตน และผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน คือ มีสหสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความเชื่ออำนาจนอกตน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่บุคคลเชื่อว่า ชีวิตตนเองได้รับการเสริมแรงจากปัจจัยภายนอกและความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญ

ผลจากการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับ การทำวิจัยของ Dag (1999) ได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ความเชื่ออำนาจควบคุมตน และจิตพยาธิวิทยา ในนักศึกษาชาวตุรกี ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ความเชื่ออำนาจควบคุมตน และจิตพยาธิวิทยา มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ Scheidt (1973) และ Tobacyk และ Milford (1983) ที่พบว่า ยิ่งมีความเชื่ออำนาจนอกตนก็ยิ่งเชื่อในปรากฏการณ์อปกติมากขึ้น

สมมติฐานที่ 2 บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลจะมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีอิทธิพลทางบวกกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ($\beta = .16, p < .01$) ซึ่งแสดงว่าระดับคะแนนบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

เมื่อพิจารณาระหว่างค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ในการวิเคราะห์อิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีความสามารถในการทำนายความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยคิดเป็นร้อยละ 2.00 ซึ่งมีอิทธิพลที่สามารถทำนายได้พอควร ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลที่ได้นี้อาจจะสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ Krober (1948 อ้างถึงใน มนตรี อนันตรักษ์, 2517) ได้อ้างทฤษฎีมาลินโนสกีว่า ความเชื่อถืออำนาจเวทมนต์ และสิ่งที่มีอำนาจของมนุษย์ เป็นการตอบสนองของความต้องการเมื่อมนุษย์รู้สึกตัวเองไม่มั่นคง และไม่เข้าใจในเหตุการณ์นั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ฉะนั้นเมื่อมนุษย์ไม่มั่นคง และรู้สึกไม่ปลอดภัย จึงต้องหาที่ยึดเหนี่ยวไม่ว่าจะเป็นทางเวทมนต์ คาถา หรือการเช่นสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อให้ช่วยแก้ปัญหา หรือทำให้มีกำลังใจมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เมื่อมนุษย์รู้สึกไม่มั่นคงหรือเกิดความวิตกกังวล จะยังมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ การศึกษาของ Sales (1973) ยังพบว่าบทความทางด้านโหราศาสตร์ที่ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกา ระหว่างช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำในปี 1930 นั้น มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับที่ Padgett และ Jorgenson (1982) ได้ทำการนับจำนวนบทความโหราศาสตร์ เวทย์มนตร์ และลัทธิความเชื่อต่างๆ ที่ปรากฏในประเทศเยอรมนีระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งพบว่าจำนวนบทความเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่าความสนใจในด้านโหราศาสตร์เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการเพิ่มขึ้นของการคุกคามทางการเมือง

และทางเศรษฐกิจอีกด้วย และการศึกษาของ Keinan (1994) ได้รายงานว่ ไลยศาสตร์และ ความเชื่อเกี่ยวกับเวทมนตร์นั้นเกิดมากขึ้น ในช่วงที่บุคคลอยู่ในภาวะที่มีความเครียดสูงในระหว่าง สงคราม อาจกล่าวได้ว่า บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ตึงเครียดนั้นรู้สึกว่ โหราศาสตร์อาจจะช่วยให้ ตนเข้าใจสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น และบอกได้ว่าทำไมจึงเกิดขึ้น ซึ่งความเชื่อในทางโหราศาสตร์นี้อาจจะ ทำหน้าที่เป็นตัวช่วยรองรับความวิตกกังวล ที่ปกป้องบุคคลจากภาวะวิตกกังวลก็เป็นได้ (Lillqvist & Lindeman, 1998)

นอกจากนี้ Tobacyk และ Milford (1984) พบว่ามีสหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางไลย ศาสตร์ จิตวิญญาณ และจิตพยากริทยา (เช่น ความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ความวิตกกังวล) อย่างมี นัยสำคัญ เช่นเดียวกับที่ Wolfradt (1997) พบ

สมมติฐานที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทาง โหราศาสตร์และปรจิตวิทยา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม ไม่มีอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา นั่นคือ แม้ว่าบุคคลจะมีความพึง พอใจในชีวิตสูงหรือต่ำ ก็ไม่มีผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา ทั้งในระดับสูงหรือ ต่ำ ($\beta = -.07, p > .05$)

เมื่อพิจารณาระหว่างค่าสัมประสิทธิ์พยากริทยาในการวิเคราะห์อิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่มี ระดับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมไม่มีอิทธิพลที่จะสามารถทำนายความเชื่อทางโหราศาสตร์ และปรจิตวิทยาได้ โดยคิดเป็นร้อยละ 0.50 ซึ่งไม่มีอิทธิพลที่สามารถทำนายได้ และผลการวิจัย ดังกล่าวไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อ ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา ผู้วิจัยจึงคิดว่า น่าจะมีตัวแปรที่เป็นตัวส่งผ่านทำให้ ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรจิตวิทยา งานวิจัย เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตและความวิตกกังวล พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตและความวิตก กังวลมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้วิจัยศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในชีวิตที่ส่งผลต่อความวิตก กังวลเป็นการศึกษาเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ต่อไป ดังนี้

1) ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีอิทธิพลทางลบต่อบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม มีอิทธิพลทางลบต่อบุคลิกภาพแบบวิตกกังวล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงให้เห็นว่า หากความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมลดลง ความวิตกกังวลจะเพิ่มขึ้น ($\beta = -.49, p < .001$)

เมื่อพิจารณาระหว่างค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ในการวิเคราะห์อิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมสามารถทำนายบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลได้ โดยคิดเป็นร้อยละ 24.3 ซึ่งมีอิทธิพลที่สามารถทำนายได้พอสมควร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ต่อไปด้วย การทดสอบอิทธิพลทางอ้อมด้วยวิธีโซเบล (sobel test)

2) ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน (moderate)

จากการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมด้วยวิธีโซเบล (sobel test) พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมีบุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน (moderate) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์โดยการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมด้วยวิธีโซเบล (sobel test) ผลปรากฏว่า ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีตัวแปรความวิตกกังวลเป็นตัวส่งผ่าน ผลที่ได้นี้อาจจะสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลไม่มีความพึงพอใจในชีวิต หรือมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมต่ำเนื่องมาจากปัญหาที่เกิดจากการเจ็บป่วย สถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างบุคคล การประสบปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ จึงทำให้บุคคลเกิดความวิตกกังวลขึ้น ซึ่งความวิตกกังวลเป็นปฏิกิริยาที่ตอบสนองต่อความเครียด สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกวัย ตามสาเหตุของความวิตกกังวล ของ Wallance ดังนั้นเมื่อเกิดความวิตกกังวลเกิดขึ้น บุคคลจึงการหาทางออก และหาความแน่นอนให้กับชีวิตของตน โดยการพึ่งความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาต่างๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ทานิต ไชยชนะศิริ และรัศมีมน กัลยาศิริ (2552) ได้ทำการศึกษาในระดับภาวะสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้เข้ารับบริการทางโหราศาสตร์จากหมอดู พบว่าผู้เข้ารับบริการทางโหราศาสตร์มีจำนวนหนึ่งที่มีสุขภาพจิตไม่ดี ซึ่งผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีนั้นมักจะมีรายได้น้อย มีการสนับสนุนทางสังคมต่ำ มีระดับความเครียดในปีที่ผ่านมาอยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมความเสี่ยงโชค และมีความปรารถนาในการลวงรู้อนาคต ซึ่งผู้เข้ารับบริการจากหมอดู

ส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมกำลังใจหรือเป็นที่พึ่งทางใจ หรือนิยมกิจกรรมที่คล้ายกับการดูดวง เช่น การเสี่ยงโชค เนื่องจากการคาดหวังถึงสิ่งที่จะเกิดในอนาคต อาจจะเนื่องมาจากว่าบุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หรือขาดความพึงพอใจในชีวิต จึงยึดถือสิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนหลักในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 2 อภิปรายผลส่วนการวิเคราะห์เพิ่มเติม

1. ภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน ระหว่างเมืองหลวงและต่างจังหวัด ส่งผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์ที่แตกต่างกัน

ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ในบุคคลที่มีภูมิลำเนาต่างกัน โดยเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างบุคคลที่มีภูมิลำเนา ณ กรุงเทพมหานคร และบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด ด้วยการทดสอบสถิติที่ (Independent Sample t-test) พบว่าบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ย สูงกว่าบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 2.83, p < .01$)

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามากกว่าบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ต่างจังหวัด ผลการวิจัยอาจสามารถอธิบายว่า ในสมัยก่อนบุคคลมรามีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในต่างจังหวัดอาจมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามากกว่าบุคคลที่อาศัยในเมืองหลวง แต่ในปัจจุบันนั้นผู้คนที่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์หรืออาศัยอยู่ในเมืองหลวงถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เกิดถึงการแข่งขัน ได้รับความกดดันมากกว่าบุคคลที่อยู่อาศัยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด เด็กในเมืองหลวงเกิดมาต้องแย่งที่เรียน ผู้คนทำงานก็ต้องแข่งขันกันเพื่อที่จะได้เงินเดือนสูง สภาพการแข่งขันดังกล่าวกดดันให้เกิดคนเมืองหลวงมีแนวโน้มที่จะหันไปหาที่พึ่งทางใจ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของปรัชญา พุฒิชิต, 2541 ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอยู่กรุงเทพมหานคร และกำลังศึกษาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ทำการศึกษาระดับความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาดังกล่าว พบว่าความเชื่อทางไสยศาสตร์ มีระดับปานกลาง เช่นเดียวกับ งานของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (อ้างใน ปรัชญา พุฒิชิต, 2541) ในปี 2525 คือการรณรงค์ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งทางคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ศึกษาพบว่า ค่านิยมคนไทยเปลี่ยนไปจากเดิม และเปลี่ยนไปในทิศทางที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้การพัฒนาประเทศที่มีความทันสมัย เป็นไปอย่างล่าช้า ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ประการหนึ่งคือ คนไทยเชื่อไสยศาสตร์มากเกินไป จะเห็นได้ว่า ถึงแม้

บุคคลจะอยู่ในเมืองหลวงหรือแหล่งที่มีความทันสมัยของเทคโนโลยีแต่บุคคลก็ไม่ได้มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาน้อยลงแต่อย่างใด

2. เพศหญิงมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาสูงกว่าเพศชาย

ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาในเพศชายและเพศหญิงด้วยการทดสอบสถิติที (Independent Sample t-test) พบว่าเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 4.17, p < .001$)

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า เพศหญิงมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา มากกว่าเพศชาย ผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเชื่อในเหตุการณ์ อปมงคลมากกว่าผู้ชาย เพราะผู้ชายมักจะมีแนวโน้มในการคิดวิเคราะห์มากกว่า และเพื่อผ้นน้อยกว่า ผู้หญิง (Lieberman, 2000; Pacini & Epstein, 1999) นอกจากนี้ผู้ชายมักจะสนใจใน วิทยาศาสตร์มากกว่า (Wolfradt, 1996) ในขณะที่ผู้หญิงมักนับถือศาสนา มากกว่า และมี จินตนาการมากกว่าผู้ชาย (Blackmore, 1994) นอกจากนี้งานวิจัยของ Wiseman และ Watt (2003) ได้ทำการสำรวจความเชื่อเรื่องมายหรือความเชื่อทางไสยศาสตร์ ซึ่งได้ศึกษาระดับความ แตกต่างของความเชื่อทางไสยศาสตร์ทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งอาจแตกต่างไปตามความ แตกต่างของบุคคล ได้แก่ เพศ ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และความพึงพอใจในชีวิต ผลการศึกษา พบว่า ผู้หญิงมีระดับความเชื่อในทางไสยศาสตร์หรือเรื่องมายมากกว่าผู้ชายอีกด้วย ยังมีงานวิจัย ของ Conklin ในการศึกษาบทความเรื่องความเชื่อโชคลาง ที่ได้ให้บัณฑิตมหาวิทยาลัยใน สหรัฐอเมริกาตอบคำถามเกี่ยวกับการเชื่อโชคลาง พบว่า ร้อยละ 82 ตอบว่าเชื่อโชคลาง โดย เมื่อแบ่งออกเป็น ชาย- หญิง พบว่า ร้อยละ 73 ของเพศชาย และร้อยละ 90 ของเพศหญิงที่เชื่อ โชคลาง ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นว่าเพศหญิงมีจำนวนที่เชื่อโชคลางมากกว่าเพศชาย (สายสุรี วัชร เกียรติ 2506, อ่างใน มนตรี อนันตรักษ์, 2517) สอดคล้องกับผลการศึกษาคั้งนี้

3. กลุ่มคณะที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ว่านิสิต นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มคณะที่ศึกษาต่างกัน ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์

และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความแตกต่างกันในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาหรือไม่ ผลการวิเคราะห์พบว่า ความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาของนิสิตนักศึกษาในกลุ่มวิชาที่ศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ไม่มีความแตกต่างกัน ($F(3, 321) = 2.20, p = .088$)

จากผลที่ได้นี้อาจจะสามารถอธิบายได้ว่า จากงานวิจัยหลาย ๆ งาน ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่ศึกษาในกลุ่มการเรียนหมวดสังคมศึกษา มนุษยศาสตร์ จะมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามากกว่ากลุ่มที่เรียนหมวดวิทยาศาสตร์ ซึ่งนั่นก็เนื่องจากการเรียนการสอนในสายวิทย์ สอนให้มีภาครคิดวิเคราะห์มากกว่า ซึ่งเช่นเดียวกับผลการวิจัยของ (Gray and Mill, 1990) ที่ทำการศึกษาความแตกต่างในความเชื่อทางโหราศาสตร์และ ปรัจิตวิทยาระหว่าง สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และแพทย์ มีแนวโน้มจะเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาน้อยกว่านักศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการวิจัยดังกล่าวได้ทำการวิจัยในช่วงระยะเวลา 20 ผ่านมา ซึ่งผลอาจเป็นผลที่ทำให้งานวิจัยในระยะเวลาต่อมา มีลักษณะที่แตกต่างออกไป เนื่องมาจากรูปแบบของวิถีชีวิตสมัยใหม่ขึ้น ทำให้สภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันนี้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่มีความก้าวหน้าทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยี และวิชาการสมัยใหม่จากซีกโลกตะวันตก แพร่เข้ามาในประเทศไทย วัฒนธรรมประการหนึ่งที่ส่งผลกับสังคมไทย คือ วัฒนธรรมบริโภค เริ่มตั้งแต่เด็กเกิดมาต้องแย่งแย่งที่เรียน จุดมุ่งหมายของการศึกษาเปลี่ยนไป กลายเป็นการลงทุนเพื่อการศึกษา ที่รอเวลาจบการศึกษา แล้วแข่งขันหาที่ทำงานหรือเข้าไปอยู่ในหน่วยงานหรือองค์กรที่ดี มีเงินเดือนสูง จากสภาพความกดดันดังกล่าว ทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความวิตกกังวลในการแข่งขันทางการเรียนและการทำงาน เมื่อเกิดความกังวลหรือความไม่แน่ใจ นิสิตนักศึกษาก็หันไปหาที่พึ่งพาทางใจ นั่นคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เกิดเป็นการบนบานศาลกล่าว การดูหมอม เพื่อสร้างความมั่นใจในอนาคตของตัวเอง (ปรัชญา พุฒิชิต, 2541) จากเหตุผลดังกล่าวในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าไม่ใช่เพียงแค่นิสิตนักศึกษากลุ่มสายสังคมศาสตร์เท่านั้นที่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา แต่รวมถึงนิสิตนักศึกษาโดยภาพรวม ทั้งกลุ่มสายวิทยาศาสตร์ และ สายสังคมศาสตร์ ที่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาได้ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าการศึกษาจะสอนให้คนมีปัญญา รู้จักใช้ความคิด และรู้จักใช้เหตุผลในการกระทำเรื่องราวต่างๆ แต่ก็ปรากฏว่า มีผู้ที่ได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีจำนวนมาก ยังคงมีความเชื่อไสยศาสตร์อยู่ เหตุผลประการหนึ่งน่าจะมาจากการที่ไสยศาสตร์หรือความเชื่อบางประการ ยังไม่สามารถหาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาอธิบายได้ และมูลเหตุที่

สำคัญอีก 2 ประการ คือ ความกลัว เช่น กลัวผี กลัวภัยพิบัติ และอุบัติเหตุต่างๆ และความต้องการ เช่น ต้องการชัยชนะ ไซคลาภ ความปลอดภัย ซึ่งทั้ง 2 ประการนี้ เป็นมูลฐานมรการดำรงชีวิต ดังนั้นแม้ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลง พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างไรก็ตาม แต่เมื่อคนมองว่า เทคโนโลยี และความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ไม่สามารถที่จะให้ความคุ้มครอง ให้ตนเองหรือครอบครัวปลอดภัย และสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วละก็ ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ก็ยังคงอยู่ในสังคมต่อไป (ปรัชญา พุทธิโชติ, 2541)

ผลการวิเคราะห์แปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบว่าตัวแปรกลุ่มคณะที่ศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความเชื่ออำนาจนอกตนและความเชื่ออำนาจในตนแตกต่างกันหรือไม่ ก็พบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาร่วมกันที่พบว่ากลุ่มคณะที่ศึกษาไม่มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาแตกต่างกัน นั่นก็คือ กลุ่มคณะที่ศึกษาไม่ได้ทำให้บุคคลมีทั้งความเชื่ออำนาจในตนและความเชื่ออำนาจนอกตนแตกต่างกัน และไม่ทำให้มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาแตกต่างกันด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลที่ส่งผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา โดยมุ่งเน้นที่ตัวแปรทางจิตวิทยา 3 ตัว ได้แก่ ความเชื่ออำนาจควบคุมตน บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล และความพึงพอใจในชีวิต เพื่อหาว่าตัวแปรทั้งสามตัวมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยาหรือไม่ ภายใต้บริบทและความเป็นไปของสังคมไทยในปัจจุบัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความเชื่ออำนาจควบคุมตน (external locus of control) จะมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา
2. บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลจะมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา
3. ความพึงพอใจในชีวิตจะมีอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และประจิตวิทยา

กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดในหลักสูตรต่างๆ จำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย มาตรฐานวัดความพึงพอใจในชีวิต มาตรฐานวัดความวิตกกังวล มาตรฐานวัดอำนาจควบคุมตน และมาตรฐานวัดความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และประจิตวิทยา

1. **มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต** นำมาจาก ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ (2552) ซึ่งพัฒนามาจากมาตรวัด Satisfaction with Life Scale (SWLS) ของ Pavot และ Diener (1993) มีข้อกระทงรวมทั้งหมด 5 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด โดยมีลักษณะมาตรประมาณค่า (rating scale) 7 ระดับ ซึ่ง ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์ (2552) ได้ทำการปรับปรุงมาตรประมาณค่าเป็น 5 ระดับ ได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิต นักศึกษา บุคคลทั่วไป พนักงานองค์การ ภาครัฐและเอกชน จำนวน 200 คน รายงานค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาเท่ากับ .81

2. **มาตรวัดความวิตกกังวล** นำมาจาก นันทินี ศุภมมงคล (2547) ซึ่งพัฒนามาจากแบบประเมินความวิตกกังวลประจำตัว STAI Form Y-2 ของ Spielberger และคณะ (1983) มีข้อกระทงรวมทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่ง STAI Form Y-2 เป็นแบบประเมิน A-Trait หรือความวิตกกังวลทั่วไป และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน และได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 155 คน รายงานค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาเท่ากับ .83

3. **มาตรวัดอำนาจควบคุมตน** พัฒนาจาก เกศกร กภาพแก้ว (2551) กัณฑ์ภัสสร เรืองไพโรจน์ (2551) นฤชยา ทองจินดา (2546) และภัทราภรณ์ แจ่มใส (2549) ตามแนวคิดของ Rotter (1975) จากการปรับปรุงมาตรวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตน I-E scale จึงสร้างเป็นข้อกระทงรวมของมาตรวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตนทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ ซึ่งเป็นมาตรประเมิน 2 ระดับ ให้เลือกตอบคำตอบ ใช่ หรือไม่ใช่ นำไปตรวจสอบคุณภาพกับ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากคณะต่าง ๆ จำนวน 125 คน ได้ข้อที่มีคุณภาพจากการวิเคราะห์ความเที่ยงและความเหมาะสมทั้งสิ้น 14 ข้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .72 และ .82 ในมิติของความเชื่ออำนาจในตน และมีติความเชื่ออำนาจนอกตน ตามลำดับ

4. **มาตรวัดความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา** ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเอง โดยศึกษาจากโครงสร้างและนำบางส่วนมาแปลเป็นภาษาไทยจากมาตรวัด Revised Paranormal Belief Scale (R-PSB) ของ Tobacyk และ Milford (1983) ที่มีจำนวน 26 ข้อ ใน 7 องค์ประกอบ ซึ่งพัฒนาต่อมาจากมาตร Paranormal Belief Scale (PSB) ที่มีจำนวน 25 ข้อใน 5 องค์ประกอบ ซึ่งพัฒนาโดยการสร้างข้อกระทงขึ้นมาทั้งหมด 60 ข้อ ที่ครอบคลุมความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาตามบริบทของสังคมไทย และกำหนดโครงสร้างใหม่และแบ่งข้อคำถามทั้งหมดเป็น 6

องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อด้านไสยศาสตร์ ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ ความเชื่อด้านโชคลาง ความเชื่อด้านลักษณะของคนและสัตว์ และความเชื่อด้านวิญญาณ มาตรการวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยามีลักษณะมาตราประมาณค่า (rating scale) 7 ระดับ ไปตรวจสอบคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนามาตราความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ได้แก่ นิสิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน และข้าราชการจำนวน 40 คน เหลือข้อกระทงที่ผ่านการคัดเลือก 24 ข้อ แบ่งเป็นองค์ประกอบละ 4 ข้อจำนวน 6 องค์ประกอบ รายงานค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาเท่ากับ .94

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการขอความร่วมมือตามความสมัครใจ จากนั้นแจกมาตรวัดทั้ง 4 มาตร พร้อมกันในคราวเดียว ประกอบด้วยมาตรวัดอำนาจควบคุมตน มาตรวัดความวิตกกังวล มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต และมาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ให้กับนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสำรวจทั้งสิ้น 300 ชุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการคำนึงถึงความคลาดเคลื่อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการตอบคำถามในมาตรวัดของกลุ่มตัวอย่าง จึงจัดให้มีการสร้างความแตกต่างในการจัดลำดับชุดมาตรวัดให้มีความแตกต่างเพื่อป้องกันปัจจัยแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเหนื่อยล้า หรือสูญเสียความตั้งใจในการทำมาตรวัดในข้อหลัง ๆ จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บมาได้สมบูรณมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) แล้วรายงานผล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บสำรวจนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรอำนาจควบคุมตน ตัวแปรความวิตกกังวลประจำตัว และตัวแปรความพึงพอใจในชีวิต ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา เพื่อทดสอบสมมติฐาน อีกทั้งยังใช้สถิติอื่น ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้อื่นในข้อมูลที่มีอยู่ด้วย

ผลการวิจัย

1. ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง มีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. บุคลิกภาพแบบวิตกกังวล มีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความพึงพอใจในชีวิตไม่สามารถทำนายอิทธิพลทางลบต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยเพิ่มเติม

1. ความพึงพอใจในชีวิต มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยมี บุคลิกภาพแบบวิตกกังวลเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. เพศหญิง มีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา มากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ผู้ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา มากกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาในภาคอื่นๆของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0
4. กลุ่มการเรียนรู้สายวิทยาศาสตร์ ไม่มีความแตกต่างในความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยากับกลุ่มการเรียนรู้สายสังคมศาสตร์ และกลุ่มการเรียนรู้สายมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. กลุ่มการเรียนรู้สายวิทยาศาสตร์ ไม่มีความแตกต่างในความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองทั้งมิติของความเชื่ออำนาจในตน และความเชื่ออำนาจนอกตน เมื่อเทียบกับกลุ่มการเรียนรู้สายสังคมศาสตร์ และกลุ่มการเรียนรู้สายมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในอนาคต ควรจะศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มเติมแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้อธิบายถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาได้ชัดเจนขึ้น อาจจะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะทางประชากรศาสตร์อื่น ๆ เช่น ศาสนา กลุ่มอาชีพ ช่วงชั้นทางการศึกษา เป็นต้น เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจัยทาง

ประชากรศาสตร์ดังกล่าวที่ยกตัวอย่างมานี้ มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาแต่มีข้อมูลไม่เพียงพอในการวิเคราะห์ทางสถิติ

2. การศึกษาในอนาคตอาจจะมีการพัฒนามาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาที่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเชิงองค์ประกอบให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยใหม่ๆ เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เรื่องความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาที่อยู่ภายใต้บริบทของสังคมไทยนั้นมีความกว้างขวางหลายหลากมาก อาจเพิ่มองค์ประกอบเรื่องความเชื่อ หรือนำแต่ละองค์ประกอบมากำหนดแล้วศึกษาเฉพาะองค์ประกอบนั้น เพื่อให้อธิบายอิทธิพลอื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

3. เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาชิ้นแรกๆ ในประเทศไทย ดังนั้นควรศึกษาความเชื่อนี้ด้วยตัวแปรทางจิตวิทยาอื่นๆ เพิ่มเติมทั้งในการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงทดลอง เนื่องจากความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยาเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน และในบางครั้งกลายเป็นความเชื่อที่เป็นปัญหา การทำความเข้าใจที่เห็นอิทธิพลอื่นๆ จะนำมาซึ่งแนวทางการแก้ไข หรือป้องกันปัญหาในอนาคตได้

4. การวิจัยในอนาคตของการศึกษาความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา นอกจากจะขยายองค์ความรู้เชิงสาเหตุ แล้วควรจะศึกษาเพิ่มเติมในแง่ขององค์ความรู้ที่เป็นเชิงผลกระทบทั้งต่อสังคม บุคคล หรือสุขภาวะทางจิต อีกทั้งยังควรจะศึกษาองค์ความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากการเห็นความสัมพันธ์ของอิทธิพล และผลกระทบจากความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา ที่มีทิศทางในการส่งเสริมในกรณีที่พบว่าเป็นประโยชน์ และแก้ไขหรือป้องกันในกรณีที่ความเชื่อนั้นก่อให้เกิดปัญหา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จุฑามณี เรืองจิตพิบูล. (2550). *ความซุกของภาวะวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า และแรงสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอด ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ชุตินุญณ์ ศิริสมบุญ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครอบครัวกับความวิตกกังวลของวัยรุ่นตอนกลางในกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ทานิต โชคนะศิริ และรัศมีน กัลยาศิริ. *ภาวะสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้เข้ารับบริการทางโหราศาสตร์. วารสารสมาคมนิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2552; 54(2): 169-184.*
- ธนยศ ศิริดำรงศักดิ์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะเด่น ความพึงพอใจในชีวิตและความพึงพอใจในการทำงานของคนไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อาจารย์ อักษรนิตย์. (2551). *ความฉลาดทางอารมณ์กับความพึงพอใจในชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นันทินี ศุภมวงค. (2547). *ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคม และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สวิชญา ช้างสิงห์. (2551). *ความวิตกกังวลก่อนการแต่งงานของหญิงชายวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

ภาษาอังกฤษ

- Aarnio, K., & Lindeman, M. (2005). Paranormal belief, education, and thinking styles. *Personality and Individual Differences, 39*, 1227-1236.
- Aarnio, K., & Lindeman, M. (2007). Religious People and Paranormal Believers, Alike or Different. *Journal of individual Differences, 28*, 1-9.
- Dag, I. (1999). The relationships among paranormal beliefs, locus of control and psychopathology in a Turkish college sample. *Personality and Individual Differences, 26*, 723-737.
- Dudley, R. T. (1999). The effect of superstitious belief on performance following an

- unsolvable problem. *Personality and Individual Differences*, 26, 1057-1064.
- Lillqvist, O., & Lindeman, M. (1998). Belief in Astrology as a Strategy For Self-Verification and Coping With Negative Life-Events. *European Psychologists*, 3, 202-208.
- Tobacyk, J., & Milford, G. (1983). Belief in Paranormal Phenomena: Assessment Instrument Development and Implications for Personality Functioning. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 1029-1037.
- Wiseman, R., & Watt, C. (2004). Measuring superstitious belief: why lucky charms matter. *Personality and Individual Differences*, 37, 1533-1541.
- Wolfradt, U. (1997). Dissociative Experiences, Trait Anxiety and Paranormal belief. *Personality and Individual Differences*, 23, 15-19.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางที่ ก1

ผลการวิเคราะห์มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิต โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ในมาตรวัด (Corrected Item-Total Correlation) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient of Internal Consistency) (N=200)

ข้อคำถาม	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอื่น (Corrected Item-Total Correlation)
1. โดยส่วนใหญ่แล้วชีวิตจริงของฉันใกล้เคียงกับชีวิตที่ฉันฝันไว้	0.57**
2. องค์ประกอบต่าง ๆ ในชีวิตของฉันดีมาก	0.67**
3. ฉันพอใจกับชีวิตของตนเอง	0.62**
4. ที่ผ่านมา ฉันได้ทำสิ่งสำคัญต่าง ๆ ในชีวิตอย่างที่ฉันต้องการแล้ว	0.63**
5. ถ้าย้อนชีวิตกลับไปได้ ฉันแทบจะไม่อยากเปลี่ยนแปลงอะไรเลย	0.54**
Alpha = 0.81	

** $p < 0.01$, 1 ทาง

ภาคผนวก ข

ตารางที่ ข1

ผลการวิเคราะห์มาตรวัดความวิตกกังวลประจำตัว (STAI Form Y-2) โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient of Internal Consistency) (N=155)

ข้อคำถาม	CITC
1. ฉันรู้สึกว่าเป็นคนน่าคบ	.25
2. ฉันรู้สึกประหม่าและตื่นตัวง่าย	.25
3. ฉันรู้สึกพึงพอใจในตัวเอง	.30
4. ฉันอยากมีความสุขมากกว่านี้	.35
5. ฉันรู้สึกเหมือนเป็นคนล้มเหลว	.34
6. ฉันรู้สึกว่าได้พักผ่อน	.23
7. ฉันเป็นคนสงบ ใจเย็น และมีสติ	.26
8. ฉันรู้สึกว่าปัญหามีมากขึ้นทุกวันจนจะสู้ไม่ไหวแล้ว	.37
9. ฉันกังวลมากเกินไปในสิ่งที่จริง ๆ แล้วดูไร้สาระ	.48
10. ฉันเป็นคนมีความสุข	.19
11. ฉันมีความคิดที่ทำให้ตนเองไม่สบายใจ	.42
12. ฉันมีความเชื่อมั่นในตนเอง	.31
13. ฉันรู้สึกมั่นคงปลอดภัย	.21
14. ฉันเป็นคนตัดสินใจอะไรได้ง่าย	.14
15. ฉันรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถไม่เพียงพอในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น	.34
16. ฉันรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตตนเอง	.19
17. ฉันรู้สึกวิตกกังวลที่ตนเองมีความคิดไร้สาระ	.46
18. ฉันเป็นคนเจ็บแล้วจำ	.43
19. ฉันเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย	.09
20. เมื่อคิดถึงสิ่งที่ฉันเป็นห่วง ทำให้ฉันเครียดและรำคาญใจ	.48
alpha = 0.83	

** $p < 0.01$, 1 ทาง

ภาคผนวก ค

ตารางที่ ค1

ผลการวิเคราะห์มาตรฐานอำนาจควบคุมตน โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง
ข้อกระทงแต่ละข้อ กับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ และค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (N=60)

ข้อ	ข้อความ	CITC
1	ฉันเชื่อว่า คนบางคนเกิดมาโชคดี (ex)	.49
3	ฉันรู้สึกว่ ส่วนใหญ่แล้วเพื่อนมักจะรับฟังในสิ่งที่ฉันต้องการจะพูด (in)	.60
5	ฉันได้รับการตำหนิบ่อยครั้งในสิ่งที่ไม่ใช่ความผิดของฉันเลย (ex)	.55
6	ฉันรู้สึกว่ ฉันมีทางเลือกมากมายในการตัดสินใจเลือกคบเพื่อน (in)	.61
8	ฉันคิดว่า หากฉันมีเส้นสาย ฉันจะใช้ทันทีเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ (ex)	.38
9	ฉันคิดว่า การเป็นคนฉลาดดีกว่าเป็นคนมีโชค (in)	.53
12	ฉันรู้สึกเสมอว่ การตั้งใจทบทวนบทเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากกับเกรดที่ฉันได้รับ (in)	.59
14	ฉันคิดว่า การที่ฉันได้รับคัดเลือก เป็นเพราะว่าฉันโชคดีกว่าคนอื่นเล็กน้อย (ex)	.35
17	ฉันรู้สึกว่ สิ่งที่ฉันทำไม่สำเร็จเช่นคนอื่น เป็นเพราะว่าสิ่งนั้นยากเกินไป (ex)	.40
18	โดยปกติแล้วฉันเชื่อว่า เพื่อนของฉันจะช่วยฉัน หากฉันขอร้องให้พวกเขาช่วย (in)	.61
19	ฉันเคยรู้สึกว่ ความใจร้ายที่ผู้อื่นแสดงต่อฉัน มักเกิดขึ้นเองโดยไม่มีเหตุผล (ex)	.63
20	ฉันรู้สึกว่ ส่วนใหญ่แล้วมันไม่ค่อยจะคุ้มที่จะทุ่มเทอย่างหนักเพราะ ผลที่ได้มักจะออกมาไม่ดี (ex)	.49
21	ฉันคิดว่า ฉันสามารถสร้างความร่ำรวยได้ด้วยตนเอง (in)	.57
23	ฉันเชื่อว่า การวางแผนล่วงหน้าทำให้ผลออกมาดีกว่า (in)	.56

* $p < 0.05$, 1 ทาง

หมายเหตุ in = ความเชื่ออำนาจควบคุมภายในตน
ex = ความเชื่ออำนาจควบคุมภายนอกตน

ภาคผนวก ง

ตารางที่ ง1

ผลการวิเคราะห์มาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ในมาตรวัด (Corrected Item-Total Correlation) และค่า Factor Loading (N=100)

ข้อกระทง		CITC	Factor Loading
ความเชื่อด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์			
1. ฉันเชื่อว่าปาฏิหาริย์ในศาสนาของฉันมีจริง	(+)	.54	.76
14. ฉันเชื่อว่า นรก สวรรค์ มีจริง	(+)	.57	.76
32. หากฉันตั้งสมาธิแน่วแน่ขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์จะรับรู้คำขอของฉัน	(+)	.52	.72
38. การกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นแค่เรื่องไร้สาระ	(-)	.66	.85
ความเชื่อด้านไสยศาสตร์			
9. สำหรับฉัน ไสยศาสตร์เป็นเรื่องงมงาย	(-)	.61	.70
15. ฉันเชื่อว่าการบนบานศาลกล่าวช่วยให้ทำอะไรได้สำเร็จ	(+)	.61	.76
33. ฉันเชื่อว่าคนที่หลบหลู่ไสยศาสตร์จะเจอของดีเข้าสักวัน	(+)	.67	.71
50. ฉันไม่เชื่อเรื่องการเสกของเข้าตัว	(-)	.51	.69
ความเชื่อด้านโหราศาสตร์			
4. ฉันชอบการดูดวง	(+)	.46	.77
10. ฉันไม่เชื่อคำแนะนำของหมอดู	(-)	.53	.71
28. การดูดวงในความคิดฉัน ไม่ทำให้ชีวิตดีขึ้นแม้แต่น้อย	(-)	.48	.70
45. ฉันไม่มีความคิดดูดวงใน 1 ปีที่ผ่านมา	(-)	.39	.70
ความเชื่อด้านโชคกลาง			
29. ฉันไม่เชื่อเรื่องเสียงร่ำร้องทักในเวลากลางคืน	(-)	.59	.71
46. ฉันเชื่อว่าตัวเลขเป็นเพียงสัญลักษณ์ ไม่มีผลต่อโชคดี	(-)	.55	.65
52. ฉันแก้เคล็ดเมื่อมีกลางไม่ดี	(+)	.58	.69
56. สำหรับฉัน วัตถุภายนอกไม่สามารถบอกโชคกลางใดๆได้	(-)	.54	.74

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์มาตรวัดความเชื่อทางโหราศาสตร์และปรัจิตวิทยา โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆในมาตรวัด (Corrected Item-Total Correlation) และค่า Factor Loading (N=100)

		CITC	Factor Loading
<u>ความเชื่อด้านลักษณะของคนและสัตว์</u>			
12. ฉันเชื่อว่าช่างที่มีลักษณะดี จะมีบารมี และความสามารถเหนือช่างอื่น	(+)	.46	.63
24. ใฝ่ฝาดือเป็นกาลกิณีของร่างกาย	(+)	.39	.64
30. สำหรับฉัน คนจะวาสนาดีหรือไม่ ป่งบอกได้ทางหน้าตาผิวพรรณ	(+)	.39	.62
59. สัตว์ที่มีลักษณะแปลกไปจากธรรมชาติของมัน เป็นสัตว์นำโชค	(+)	.28	.65
<u>ความเชื่อด้านวิญญาณ</u>			
7. ฉันคิดว่าวิญญาณเป็นเพียงเรื่องหลอกเด็ก	(-)	.48	.74
13. ฉันเชื่อว่าวิญญาณมีอยู่รอบตัว	(+)	.49	.75
25. ภูตผีปีศาจ มีอยู่แต่ในนิยาย	(-)	.46	.74
60. ผีไม่มีจริง	(-)	.60	.71

* $p < 0.05$, 1 ทาง